

Ára 10 fillér (3 lei)

MAGYAR LAPOK

Nagys. U.
UNGARIA

VI., Vilmos császár-út 55.

KERESZTÉNY NAPI

IX. évfolyam, 223 (2507) szám.

Péntek

Nagyvárad, 1940 október 18

Október 21-én új ülőszakot kezd az országgyűlés

Kormányzói kézirat az előbbi ülésnek befejezéséről és az összehívásról. A képviselőház új tisztikart választ

Budapestről jelentik: A képviselőház ma délelőtt 11 órakor ülést tartott. *Tasnády-Nagy* András elnök nyitotta meg az ülést és bejelentette, hogy br. *Vay* László Debrecen város lajstromán nyert képviselői megbízatásáról és vitéz *Várady* László a tiszamarcsoni lajstromon nyert képviselői megbízatásáról lemondott. Ezután bejelentette, hogy a felsőház elnökétől érkezett üzenet szerint a felsőház a Ferenc József Tudományegyetem újjászervezéséről és a Horthy Miklós egyetem felállításáról szóló törvényjavaslatot a képviselőház szövegezésében változatlanul elfogadja. A törvényjavaslatot további alkotmányos eljárás céljából megküldik a miniszterelnöknek.

Gruber Lajos bejelentette mentelmi jogának megsértését. A jelentést a Ház mentelmi bizottsághoz utasította.

Ezután *Teleki* miniszterelnök bejelentette, hogy a kormányzótól legfelsőbb kézirat érkezett. Az elnök megállapította, hogy a kézirat megfelel az alkotmányos előírásnak, majd felszólította *Boczonádi Szabó* Imre jegyzőt a kézirat felolvasására. A Ház a felolvasást felállva hallgatta végig. A kézirat így hangzik:

— Magyarország országgyűlésének kormányzói üdvözlétem. Az országgyűlésnek a magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére az általam 1939 június 10-re összehívott és ugyan e hó 11-én megnyitott országgyűlés második országgyűlési ülőszakát berekeszttem és a harmadik ülőszakot október 21-re összehívottam nyilvánítom.

Az elnök ezután közölte, hogy a kéziratot kihirdetés végett felküldik a felsőházhoz. Jelentette továbbá, hogy miután a második ülőszak berekesztésével a Ház alelnökeinek, ház-nagyainak, bizottságainak megbízatása lejárt, javasolja, hogy a kormányzói kéziratnak meg-

felelően október 21-én délelőtt 11 órakor tartandó ülésen válasszák meg a Ház két alelnökét, jegyzőit és ház-nagyait.

Az erdélyiek egy alelnöki és egy jegyzői állást kapnak. — Dr Pál Gábor alelnök-jelölt.

Teleki miniszterelnök indítványozta, hogy a kilenc jegyzői álláson kívül az erdélyrészi és keletmagyarországi visszatérés folytán a tizedik jegyzői állást is töltsék be. A Házelnök napirendi indítványát a miniszterelnök indítványával kiegészítve fogadta el és az ülés 12 órakor végetért.

Az Új Nemzedék-nek Budapesti Értesítő. től kapott jelentése szerint *Szinyei-Merse* Jenő alelnök helyén marad, a második alelnöki tisztséget pedig valószínűleg *Pál* Gáborral töltik be. Az erdélyi képviselők is egy jegyzőt is kapnak.

Br. *Vay* László képviselői mandátumáról való lemondásával egyidőben a Magyar Élet Pártja országos elnöki tisztségéről is lemondott. Okai: másirányú közéleti elfoglaltság. *Vay* László egyébként, mint a Tiszántúli Református Egyházkerület főgondnoka, felsőházi tag lesz.

Csütörtök délelőtt a felsőház is ülést tartott, amelyen felolvasták az országgyűlés második ülőszakának berekesztéséről szóló legfelsőbb kéziratot. *Perényi* Zsigmond elnök bemutatta a miniszterelnök átiratát, hogy a kormányzó tegnap a keleti és erdélyi országrészekből kilenc felsőházi tagot nevezett ki.

A miniszterelnök Kolozsvárra utazott.

Budapestről jelentik (MTI): *Teleki* miniszterelnök ma éjszaka különvonattal Kolozsvárra utazik, ahol holnap megkezdődik az erdélyi képviselők háromnapos értekezlete.

Az ipartestületek erdélyi megszervezése Kolozsváron megkezdődött

A magyar kormány felülvizsgálat alá véteti a román időkből származó túladóztatásokat

Kolozsvárról jelentik: (MTI) Az erdélyi ipartestületek megszervezése ügyében Papp József, az Ipartestületek Országos Szövetségének elnöke több napig Kolozsvárt tartózkodott. Az ottani megbeszélés folyamán a kolozsvári iparosok több időszerű kérdése került szőnyegre. Legfontosabb ilyen kérdés a román adóztatási rendszer és a hátralékos adók kérdése volt. A román adó-kivető hatóságok kétfélemértékkel mérték. Ha román volt az adózóalany, kisebb adót vetettek ki rá, de azt nem hajtották be, míg ugyanakkor a magyar iparosokra elviselhetetlenül magas adó-

terhet róttak. Papp József annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a román adó-kivetéseket a magyar kormány minden valószínűség szerint felülvizsgálja és a tényleges helyzetnek megfelelő adóhátralék befizetésére pedig 36 hónapot engedélyez. A kolozsvári iparosok szövették meg, hogy a kaszárnyák részére szükséges több ezer vaságy elkészítését nem tudják vállalni, mert a magas vasárak mellett nem tudnak versenyezni az anyaországi iparosokkal. Kérték az országos szövetség közbenjárását, hogy olcsó vas-hoz jussanak.

Erdélyi értekezlet

A miniszterelnök intézkedése folytán október 18-ikán délelőtt három napig tartó értekezlet gyűl össze Kolozsváron. Az értekezlet meghívottjai az újonnan visszacsatolt területek országgyűlési képviselői, felsőházi tagjai és a területek gazdasági és kulturális érdekeltiségeinek egyes vezető emberei. Az eddigi eltervezések szerint mintegy 80—100-an lesznek a résztvevők, s valami olyan gyűlekezést fognak alkotni, mely Erdély és a többi csatlóság életkérdései számbavételéről tárgyal. Szükség van rá, hogy ezeket az életkérdéseket az ország összes érdekeltébe szervesen belekapcsolják, s így a vidéki és az általános szempontokat összeegyeztessék.

Tehát nem afféle alkalmi parlament lesz, hanem inkább a területnagybodás következményeivel foglalkozó szakértekezlet. Hogy a szakszerű megfontolásokat lehetővé tegyék, bizonyára elkerülők a nyilvánosság megszokott kereteit és hangszórait. Nem szónoki sikerekből akarnak versenyeket rendezni, amire a nyilvánosság okvetlenül rácsábítaná a résztvevőket. A külső feltűnések helyett belső elmélyedésekre van szükség és olyan megvitatásokra, melyekben az ellentétes vélemények nem pártosztónú vetélkedésekből származnak, hanem a minél alaposabb megismeréseket kívánják elősegíteni.

Sok kérdés van, amiben el kell igazodni. Nem is lehet számítani arra, hogy a tervezett három nap elegendő legyen minden probléma részletes megvitatására. Csak arról lehet szó, hogy a problémák sorban fölvetődnek, s kialakul valami általános körvonal affelől, hogy mennyi probléma is vár elintézésre. Aztán megmutatkozhatik az, hogy ezekből melyik a fontosabb és melyik a sürgősebb. Esetleg még az is megmutatkozhatik, hogy milyen szempontok állanak egymással szemben, egyenlő komolysággal és egyenlő súlyossággal. Tehát milyen mély megalapozású ellentétek között kell keresni a kiegyenlítő összefoglalásokat.

A visszacsatolódó területekkel elsősorban a gazdasági és közigazgatási egység létrehozatalának a kérdése lép előtérbe. A gazdasági egység függ a szállítási viszonyok rendezésétől s különösen a forgalmi nehézségek gyors legyőzésétől. Ezt csak tömeges közmunkák mozgósításával és katonai ütemű foglalkoztatásával lehet elérni, az emberek tízezreinek olyan összedolgoztatásával, mely óriási gépezet pontosságával és folyamatosságával tudjon hatni. Csak így lehet gyorsan vasutakat és útakat építeni. Olyan gyorsan, hogy hetek alatt végezék el, amit korábban évek alatt terveztek, tanácskoztak és vittek keresztül. Az emberanyag megvan az óriási gépezet összehozatalához, az építő nyersanyag is megvan a forgalomba hozandó területeken. A munkanélküliségen, az inség fenyegető jelentkezésén is mind lehet segíteni, ha ebben a tekintetben a gyors munkába kezdés megvalósul.

Ez bizonyára egyik nagy probléma lesz, mely megbeszélésre kerül. A költségek kérdése, a pénzbeli előfeltétel megmondásai bizonyára mind belekapcsolódnak. De itt a pénzkérdés halogatásra okul nem szolgálhat, s ebben a tekintetben talán már a kolozsvári értekezlet nagy lendületet adhat az országos költségvetés legbátrabb szempontjainak.

Ami a közigazgatási egység kérdését illeti,

itt bizonyára ütközni fognak a helyi, a vidék-területi és az országos kiterjedésű megszervezések alapeszméi. Lesznek kívánalmak, melyek legalább átmenetileg a helyi és vidékterületi nagyobb önállóságot akarják a közigazgatásban, mások pedig éppen az átmenet biztossága érdekében már eleve országos vezényletet tartanak szükségesnek. Mindkét felfogásnak megvan a maga alapos indoklottsága, de a magyar közigazgatás múltja az önkormányzatok mellett bizonyított, s ez a biztosság kiegyenlítő útát tudhat mutatni, mikor a két szembenálló felfogás fölött az összeegyeztetést meg kell találni.

A további problémák során az iskolák kérdése és a nemzetiségi kérdés olyan, amelyek az ország szellemi egységének a szempontjából nagyon fontos. Bizonyosan számítani lehet rá, hogy ezek tekintetében az erdélyi értekezlet alapos megvitatást fog végbevinni. Részletekbe ugyan nem mehet bele, de vannak egymással szemben álló nagy elvek, melyek a megvitatást szükségessé teszik. Az iskolakérdésben az, hogy mennyire az államé az iskolafenntartási jog, s mennyire a szülőké, illetve ezek társadalmi közösségeié, az egyházaké, az egyesületeké, a községeké. Az erdélyieknek a korábbi román iskolarendszerekből megvannak a maguk tapasztalatai, melyek az állami iskoláztatás ellen szólnak. Viszont az általános világfejlődés nemzetekintő valami parancsoló nemzeti egység alá kívánja vetni az iskolák fölötti rendelkezést. Ebben is kiegyenlítést kell találni.

Összefügg ezzel a nemzetiségi kérdés is; bár ennek az iskolákon kívül további gazdasági, kulturális és politikai, sőt külpolitikai vonatkozásai is vannak. Ezeknek a vonatkozásoknak a számbavételét az egész ország élete szempontjából alapvető fontosságú, de tagadhatatlan, hogy elsősorban az erdélyieknek van-

nak nemesak évszázados tapasztalatai, de legfőbb jövő-érzése is, vajjon milyen irányban kell elirányozódást kapni. Az asszimiláció (a vezető államnéphez hasonlítás) irányában haladjon-e a nemzetiségekkel való bánásmód politikája, vagy a disszimiláció (a népi elkülönülések) megengedését vegye alkalmazásba? Esetleg miféle közvetítő megoldások lehetségesek az államon belüli népek teljes békeje érdekében? Olyan kérdések ezek, melyek százados múltakban gyökereznek, s e gyökérből való természetes felnövekedéssel is kell számolni. De az bizonyos, hogy a multból a jövőbe való éle-let kell megtalálnunk.

A román földreform erdélyi vonatkozásaival és a volt román jogrendszer kihatásaival is böles leszámolás szükséges. Ezek ugyan átmeneti jellegűeknek látszanak, de éppen azért nagyon időszerűek és az időszerűség folytán legsürgősebb természetűek. Amellett a bennük való eligazodás jövőre haló megalapozásokat is jelent, tehát fontosságuk nyilvánvaló. Részletes szabályozásról itt se lehet szó, de bizonyos alapelvek megállapítása szükséges, hogy az általános magyar gazdasági közérdek, illetve a magyar jogrend helyes fejlődésének, megtartó és igazságos kiegyenlítésekre ható bizonyosságának az érdeke mit kíván? Mennyi vehető át e szempont szerint a volt román földrendezezből és jogrendből? Az erdélyi értekezlet ebben a tekintetben is tájékoztató hatása tud lenni.

Odaadó érdeklődéssel üdvözöljük tehát a Kolozsvárra gyülekező erdélyi értekezletet. Ugy az új csatlósú országérésnek érdekében, mint az egész ország közjára gondolva, őszinte meggyőződéssel kívánjuk, hogy az értekezlet a leghasznosabb megválosítások megindítója tudjon lenni.

Dr. P. Á.

Tizenhét év után ismét megnyiták a premontrei főgimnázium kapui

1923. január 17. reggelén a nagyváradi premontrei főgimnázium tanárai hiába várták diákjaikat. A reggeli csemetés elhangzott, de se kisdia, se nagydiák az ősi iskola padsoraiban nem jelentkezett. A fehér reverendás tanárok a főgimnázium ablakai mögül lesték az utcát, hogy vajjon mi történt növendékeikkel. És rövidesen meggyőződtek róla, hogy nem lustaság vagy hanyagság miatt késnek a fiúk. Az utcát rendőrkordon zárta le és a román rendőr egyetlen diáknak sem engedte meg, hogy ezen a napon, illetőleg bármikor ezután a román uralom alatt állépjék a premontrei főgimnázium kapuját.

A nagymultú főgimnáziumot a román terror elűzte. Nagy szálla is volt szemükben az az iskola, amelyből 120 évben keresztül messze sugárzott a magyar hit, a magyar kultúra és hősiesület fényessége. Négy évet töltött az iskola román uralom alatt, de többé nem támadhatott fel, míg Nagyrománia szerencse esillaga tartott. Az iskola bezárása után a rend ellen is nagy hajsza indult. Perék lavináját zúdították a premontreirekre, többeket kiűldöztek közülük az országból, az ősi gimnáziumot lepecsételték és a rend vagyonát el akarták harcolni. De a fehér reverendás paptanárok állták a sok vihart. Akik tehettek, helyükön maradtak közülük és tiltott tanári munkájuk helyett lelképásztorkodással foglalkoztak.

Tizenhét esztendő telt azóta és tegnap ismét fölesendültek a Veni Sancte magasztos dallamai a premontreiek barokk stílus templomában. A főgimnázium újra megkezdte áldásos működését, igaz, hogy szerényebb keretek között, de ugyanazzal a hittel és a magyar kultúra iránti áldozatkészséggel, mint azt több, mint egy évszázadon át tette.

Veni Sancte és iskolanyitás.

Csütörtökön reggel 9 órakor ünnepélyes Veni Sancte volt a premontrei rendház templomában. A szentmisét Szilágyi M. Dózsa házfőnök végezte, aki az Evangélium után szentbeszédet mondott. Szentbeszédében visszaillesztést adott az erdélyi premontrei rend működésére. Utalt arra, hogy a rend 1802-ben kapott megbízást az oktató és nevelő munkára. Először a jelenlegi Szent László-terem egy 16 m. 30 cm. széles épületben állott a premontreiek iskolája, majd 1874-ben költöztek a

jelenlegi Hitler Adolf-utcában épült rendházba és főgimnáziumba. Itt 49 éven át folytatta működését a rend egész 1923. január 17-éig, amikor a román hatóságok bezárták a premontrei gimnáziumot. Szentbeszéd végén új munkára, új kitartásra hívta fel a diákokat és szülőket.

Veni Sancte után az intézet növendékei, valamint a szülők, akik között több vendég is megjelent, a tanári karral együtt a főgimnázium épületébe vonultak át. Mivel a díszterem tönkretett állapotban van, még ma is, az egyik osztályteremben folyt le az iskolai év megnyitása.

A magyar Himnusz eléneklése után Szilágyi M. Dózsa házfőnök szólott először a jelenlevőkhez. Beszédében üdvözölte a szülőket, a tanítványokat és az intézett új igazgatóját, Oswald Arisztid kanonokot. Rémítatott arra, hogy a premontrei főgimnázium épülete teljesen elhanyagolt állapotban van, azt csak nagy munkával és áldozatok árán lehet majd rendbehozni. Az intézet egyelőre csak az első osztályt nyithatja meg, jövőre azonban reméli, hogy mind a nyolc osztályban megindulhat majd a tanítás.

Majd Oswald Arisztid mondott költői erejű beköszöntő beszédet. Meghatottan emlékezett arra, hogy valamikor, mint fiatal tanár már működött a nagyváradi premontrei főgimnáziumban, ahonnan az intézet bezárása után kellett 1924-ben eltávoznia.

— Kedden délelőtt, amikor megérkeztem Nagyváradra, úgy éreztem, magamat, mint a keresztényvitézek, akik arra a földre érkeztek, ahol Krisztus szenvedett, — mondotta Oswald Arisztid. — Ez a város is nagyon sokat szenvedett és én 16 év múlva egy lerongyolódott és sokat tépázott várost láttam viszont. Az ittlevő kedves szülők ne ítéljenek intézetünk mai állapotáról. Itt minden szennyben és elhagyatottságban van most, de mi minden erőnkkel hozzáfogunk a munkához és az a törekvésünk, hogy régi fényébe helyezzük vissza ezt a nagymultú iskolát.

Ezután Oswald Arisztid megnyitottnak nyilvánította az 1940-es tanévet. Az igazgató megható szavai után a jelenlevők elénekeltek a Magyar Hísekegyet.

Pénteken reggel már megkezdődik a tanítás a premontrei főgimnáziumban.

(vay)

Szabó János építőmunkás a magyar felsőház örökös tagja

Szabó János nagyváradi építőmunkást, akinek neve a honvédség bevonulásának ünnepén elmondott beszédével kapcsolatban vált közzismertté, örökös felsőházi tagnak neveztek ki. Hogy az erdélyi munkásság érdemes vezető emberei közül épp őt választották ki erre a szerepre, az kétségtelenül abban a telkességben találja magyarázatát, amellyel Szabó János ama emlékeztető ünnepén hitet tett az erdélyi magyar munkásság mélységesen magyar nemzeti érzése és célkitűzései mellett. De midőn a nagyváradi építőmunkás bevonul a magyar förendek egykori tanácsstermébe, amely csak 1926-ban szélesedett ki más társadalmi rétegek képviselőinek a befogadására is, midőn Szabó János szinte azon malteresen, ahogy az építőállványról leszállt, beül a felsőház előkelő padsoraiba, nem őt személy szerint éri ez a megtiszteltetés, hanem az egész erdélyi munkástársadalmat, amely így élethossziglan szószólóit kap a törvényhozásban.

De egyúttal a korszellem diadalát is jelenti Szabó Jánosnak a felsőházba való behívása. Annak a korszellemnek a diadalát, amely törvényhozó tényezőnek ismeri el az egyszerű munkást más társadalmi osztályok képviselői mellett. Az osztályok között még ma is túlon-tilt szilárdan álló választások összeomlásának, az osztályellenlétek megszűnésének előhírnöke Szabó János a magyar felsőházban.

Viszont az a szellem, amely Szabó János szeptember 6-iki beszédében megnyilatkozott és amely az ő személyére esett választásnak közvetlen indító oka, egyúttal intő jel arra is, hogy a magyar munkásság csak szigorúan magyar nemzeti elgondolások alapján kérhet részt a magyar közélet irányításában. Ezt az intő jelt bizonyára elégtétellel veszik tudomásul azok az erdélyi munkások, akiknek szíve együtt dobog a Szabó Jánoséval, kétségtelenül az egyedül helyes útra terebük majd azokat is, akik netalán még ma is más irányban keresik a magyar munkástársadalm boldogítását.

A váradszőlősiek szüreti bálja

Nagyvárad. Saját tud. A váradszőlősi frontarcosok valamint a fizikai és szellemi munkások megértve a Főméltóságú Asszony Erdélyért megindított akcióját — a nélkülözhető szegény magyar családok segítségére ohajt sietni. Erre a nemes célra október 19-én, szombaton este 8 órai kezdéttel a nagypiactéri Kereskedelmi Csarnok termeiben nagy szüreti mulatságot rendeznek a következő műsorral: Megnyitóbeszéd, elmondja: Baresz József, Szavaltat, előadja: Szócs Magdus, Szekely Himnusz, előadja: Szócs Magdus, Szavaltat, előadja: Kakucsai János, Erdélyi induló, előadja: a szereplők. Énekszámok, tánc, sormagyar, kórmagyar.

A díjékonycélu mulatság díszelnöke dr. Kárányi László, előadó és dr. Deák Emil orvos. Elnökök: Zimányi Gyula főjegyző, Géher Antal főbíró, pénztárnok: Rollinger Árpád, pénztár ellenőr: Krácsi György, jegyzők: Retek János tanító, Bíró Ferenc, rendezők: Krácsi Károly, Krácsi Pál, Mihalecz István, Kócsa István, ellenőrök: Köteles László, Bíró Sándor, Kozmányi Lajos és Kárányi János, Tánc- és zenerendező: Zaha Mózes, főrendező: Szabó Lajos, drótosztót Mácsi Lajos, kishíró Varga Gyula, pástorpárok: Göcse Benjamin, Illés Piroška, Karcis György, Cséte Ilonka, Kosztelni István, Stokker Anus, Kubik János, Uhelszky Marika, Lázár Gyula, Bungó Anus, Nyerges János, Szekely Zsuzsi, Polonkay József, Kosztelni Dóri, Papp Lajos, Sipos Aliz, Sipos József, Nagy Rózi.

A rendezőség a város magyar ifjúságát, s minden magyar polgárát szívesen látja s ezután is meghívja a hangulatosnak ígérkező szüreti mulatságra.

Megnyit a Teleki-utca 2. sz. a.

Kádár György „LEVENTE”

könyv-, papír-, magyar iparművészeti és játéka-üzlete. — Oriási választék iskolai és irodai cikkekben.

Tintenküli töltöttollak és többesbuzinú írónok lerakata Nagyon olcsó árak!

Londonnak választania kell a feltétel nélküli megadás vagy a teljes pusztulás között

Amerikai csapda Anglia részére. Olasz megállapítás szerint Anglia mihamarabb felismeri, hogy fel kell hagynia a céltalan harccal

Rómából jelentik: A *Popolo di Roma* berlini tudósítója illetékes német személyiséggel beszélgetett a London ellen folyó légi támadásról.

— Az angolok és amerikai barátai — mondotta a német személyiség, — azt hiszik, hogy a mostani támadásoknál a német légi haderő a legnagyobb hatóerejét mutatta be. Annak alapján, ami most folyik, nem lehet képet alkotni a német birodalom légi erejének hatalmas voltáról. A támadások hevesége több fokkal emelkedett, de nem érteztünk el még a tájfunhoz, mely az angol fővárost és az egész angol szigetet el fogja söpörni.

Arra a kérdésre, hogy milyen gyorsaságú lesz ez a tájfun, a német személyiség így válaszolt:

— Erre nem adhatok hivatalos választ, de annyit mondhatok, hogyha a mostani támadás gyorsasága öt fok, akkor a 10 és 12 fokos sebességgel sem érteztünk még el az igazi tájfun legmagasabb fokához. London számára ismét felmerül a varsói és párizsi dilemma: választás a feltétel nélküli megadás és a teljes pusztulás között.

Rómából jelentik: A *Corriere della Sera* kiemeli, hogy a légitámadás, melynek Németország éjjel-nappal aláveti Angliát, egyszerűen korra végetvetve Anglia előnyös elszigeteltségi helyzetének. Érthetetlen, hogy az angol vezető férfiak nem látják a csapdát, melyet az Egyesült Államok kormánya állít számukra azzal a tanáccsal, hogy a végtelenség ellenálljanak. Időnként azért Angliában is megnyilatkozik a végzetes szerencsétlenség előérzete. Churchill legutóbbi kijelentése, mely szerint Anglia mindenekeztül azért harcol, hogy meg ne haljon, arra mutat, hogy a kétely már feléledt az angol miniszterelnök kemény koponyájában is. Még egy lépés kell és Anglia felismeri, hogy fel kell hagynia a céltalan harccal.

A háború legborzalmasabb éjszakája.

Newyorkból jelentik: Mint az Associated Press Londonból jelenti, a bombák esőként zuhogtak az angol fővárosra, valamint Liverpoolra s a közép-angliai pári városokra. Ez volt a világtörténelem legnagyobb bombázása. Ugy látszott, hogy a német motorok zúgása és a bombák robbanása nem akar véget érni. Összesen 56 londoni városrészben okoztak a bombázások több-kevesebb jelentékeny károkat. Sok középület a föld színével vált egyenlővé.

A londoni reggeli lapok ilyen címekeket adnak beszámolóiknak: „A háború legborzalmasabb

éjszakája”, „London bombázása súlyosabb, mint valaha”.

A London ellen irányuló keddi bombatámadásokkal kapcsolatban az Associated Press továbbra úgy tudja, hogy Bevin angol munkaügyi miniszter „majdnem” német bombának esett áldozatul. Egy bomba közvetlenül a munkaügyi miniszter háza mellett ért földet és azt könnyen megrongálta. (MTI).

Több német harci raj újabb támadásra indult.

Berlinből jelentik: (NTI) Csütörtök hajnalban újra támadásra indult több harci raj Anglia ellen. A repülőgépek útjának célja egyelőre még

Anglia lemond London további védelméről 110 ezer mázsa bomba hullott az angol fővárosra

Madridból jelentik: Ide olyan hírek érkeztek, hogy Anglia lemond London további védelméről. Angol katonai körökben ugyanis az a vélemény, hogy London maradék stratégiai értéke nem ér sokat, ezzel szemben azt hangoztatják, hogy a fő-

ismeretlen, de valószínű, hogy London központja a cél. Az angol főváros már a Csatorna felett felhívja magára a támadók figyelmét erősen világító tűzvésszel. Már a hajnali órákban többszáz gép indult Angliába.

Szerdán délután Gloucestertől északkeletre fekvő repülőteret megtámadták a német harci repülőgépek. Három közép nagyságú bomba eltalált egy gépszínt és nagy tüzet okozott. A gépszín valószínűleg teljesen elpusztult. Egy másik gépszín súlyosan megrongálódott. Valamennyi támadó gép sértetlenül tért vissza kiinduló helyére.

Az egyiptomi hadihelyzet. — Az olaszok a Nilus deltája felé nyomulnak előre.

Rómából jelentik: A *Giornate d'Italia*ban Virginio Gayda az egyiptomi hadi helyzettel foglalkozva hangoztatja, hogy az olasz hadművelet rendszeresen folyik és az angolok Egyiptomban a védelmi vonalak egész sorát létesítik a líbiai határtól a Nilus deltájáig és ezt a vonalat jelentős gyaratati és gépesített csapatokkal védik. Az olasz hadműveletek a sivatag vízben ezevény területein folynak. A fővároson kívül az angolok gépesített csapatokat küldtek a belső oázisokba és ezeknek a fokozatos elűzése most folyik. Az olaszok már Sidi Barraninál jóval beljebb nyomulnak előre és az angol csapatok a várostól mintegy harminc kilométerre keletre állnak. Az egyiptomi hadműveletek már az angol birodalom szívére fenyegetik.

város elvesztése nem jelent jövátéhetetlen veszteséget.

A Pest jelentése szerint egyébként a németek az Anglia ellen intézett 813 légitámadás során 109 ezer 750 mázsa bombát dobtak le.

A burmai út megnyitása miatt megkezdődik az angol-japán ellenségeskedés Azsiai front a plutokrácia ellen

Tokióból jelentik: A *Vreme* jelentése szerint a japán fővárosban nagy izgalommal tekintenek a holnap nap elé. Ekkor nyitja meg Anglia a burmai utat.

A *Politika* római jelentése szerint megállapítható, hogy a berlini hármós szövetség szoros összefüggésben van a holnap bekövetkező eseménnyel, a burmai út megnyitásával. A *Popolo d'Italia* azt

írja, hogyha Anglia megnyitja az utat, az az angol-japán ellenségeskedés megkezdéséhez fog vezetni és arra kényszeríti a hármós szövetséget, hogy a Távol-Keleten katonai operációt kezdjen. Lehet, hogy a hármós szövetség két távollévő állama felezőitást kap az akcióba lépésre. Az ázsiai front ebben az esetben a fasiszta forradalom új frontja lesz a plutokrácia elleni harcban.

Egyezkedés kezdődik a Szovjet és a tengelyhatalmak között a világ fölötti osztozkodásról

Belgrádból jelentik: (Bud. Tud.) A *Politika* berlini jelentése szerint ott megállapítják, hogy Schulenburg moszkvai német nagykövét berlini utja a nemzetközi helyzettel van összefüggésben.

A helyzetté ma olyan, mint 1939 augusztusában, amikor Anglia és Franciaország folytatott tárgyalásokat Moszkvával s a Szovjet Németországgal kötött megemeltámadási szerződést. Ma csak az a változás, hogy Franciaország helyett most az Egyesült Államok folytatnak tárgyalást Moszkvával. Schulenburg feladata az, hogy parozza az angolszász államok moszkvai diplomáciai akcióját. Ha ez sikerül, nincs kizárva, hogy Ribbentrop Moszkvába utazik. A lap tudósítója szerint lehetségesnek tartják, hogy a tengelyhatalmak és a Szovjet között felosztják az érdekszférákat. Ez a felosztás nem az európai kontinensen, hanem bizonyos más területen jönne létre.

A lettországi és észti teherhajók lefoglalása miatt még jobban megromlik Anglia viszonya a Szovjettel.

New Yorkból jelentik: Az angol hajózási miniszter felszólította az angol kikötőkben horgonyzó tíz lett és észti teherhajó kapitányát, hogy hajóikat haladéktalanul bocsássák a brit kormány rendelkezésére. Bizonyos londoni körökben attól tartanak, hogy az angol kormány felszólítása még jobban megromthatja az angol-szovjet viszonyt, mivel a szovjet kormány bizonyára orosz birtoknak tekinti a hajókat.

Gibraltárba kijávitás végett futott be több angol hadihajó.

Madridból jelentik: (NTI) Kedden egy nagyobb angol hadihajó befutott a gibraltári kikötőbe több más egységgel együtt. A hajók az ottani száraz dokkban kerülnek kijávitásra.

Serrano Suner lesz Spanyolország új külügyminisztere.

Madridból jelentik: (NTI) A spanyol hivatalos közlöny szerint a spanyol külügyminiszter távozik a kormányból és utódául Serrano Sunert nevezték ki. Suner a Franco tábornok sógora.

Az új román-magyar határ térképe. Az apró pontozású vonal a régi Magyarország határait jelzi

A Pétain kormány forradalma

Franciaország hadüzenetre készül Anglia ellen. Laval helyettes miniszterelnök állandó érintkezésben van a németekkel

Koppenhágából jelentik: A Berlingske Tidende nagy feltűnést keltő vichyi táviratot közöl, amely szerint a Pétain-kormány döntő elhatározások előtt áll. Laval helyettes miniszterelnök az utóbbi időben állandóan érintkezésben volt a német megszálló hatóságokkal és megígérte a németeknek, hogy a hivatalos Franciaország ezentúl még erősebb magatartást tanúsít majd Angliával szemben, mint eddig. A vichyi kormány, hír szerint, átköltözik Párizsba és ezzel is kifejezésre juttatja a németekkel való szorosabb együttműködését.

Nincs kizárva az sem, hogy Franciaország megüzeni a háborút Angliának, írja *Berlingske Tidende* vichyi tudósítója.

Az olaszok kételkedve fogadják a francia átalakulást.

Milánóból jelentik: A Popolo d'Italia megemlíti, hogy a semleges országokban néhány nap óta a vichyi kormány érdekében sokat beszélnek Pétain forradalmáról. Ezért szükségesnek látszik a fasiszta olasz kormány álláspontjának kifejtése. A tábornagy a francia néphez intézett legutóbbi üzenetében hangzott, hogy Franciaország újra fölemelkedése érdekében szakítani kell az 1890-es évekkel és új rendszert kell elfogadni, mely a totális államokéhoz hasonló kormányzati és közigazgatási módszereken alapul.

— A vichyi kormány — folytatja az olasz lap — előzőleg már hangzott, hogy hajlandó megcsinálni ezt a forradalmat és csatlakozni az új rendszerhez, de nem teheti ezt meg a tengelyhatal-

mak segítsége nélkül, mert az ő kezükben van a választás a megtorlás békéje és az együttműködés új békéje között. Franciaország tehát készségesen „átalakul”, de ennek fejében elvárja, hogy a tengelyhatalmak békefeltételeikben esőkkentsék igényeiket. Le kell szögezni ezzel szemben, hogy a háborút nem azért viseltük és nyertük meg, hogy Franciaország totális rendszerre alakuljon át. Másodszor: a vichyi kormány súlyosan téved, ha a belülről irányított forradalom leple alatt akarja megmenteni azt, amit Franciaország megmentett és végül harmadszor: Franciaország, ha majd megfizette azt, amit fizetnie kell, szabadon választhat olyan rendszert, amelyet akar.

A guayanai francia gyarmat állapotai felől nyugtalanító híreket terjesztenek.

Vichyből jelentik: Francia Guayana kormányzója határozottan megcáfolta azokat a híreket, amelyeket ennek a gyarmatnak a helyzetéről terjesztenek. A kormányzó értesítette a gyarmatiügyi államtitkárát, hogy francia Guayanában nyugalom és rend van.

Tilalom a hadianyagok gyártása és külkereskedelmi forgalma ellen.

Vichyből jelentik: Szerdától kezdve a fegyverszünet egész tartomára megtiltották a hadianyaggyártást, behozatalt és kivittelt. Mindamellett a német és olasz fegyverszüneti bizottsággal történt meg egyezés alapján a tilalom alól tehetnek kivételt.

Rendeletek, hirdetések

Az árak kifüggesztése és az üzletek zárórája

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnokság 2891-1940. kat. közig. sz. alatt a következő hirdetményt adta ki:

Elrendelem, hogy minden nyílt üzletben, piacon és árnyhelyen az árakat — pengő értékben kiszámítva — látható helyen ki kell függeszteni, valamint minden egyes árucikknek vagy annak burkolatán árjegyző cédulát kell elhelyezni.

Az üzletek 13—16 óra közötti záróját megszüntetem. Ezzel kapcsolatban az üzletek zárójáról az alábbiakban rendelkezem. Hétköznapokon — szombat kivételével — az élelmiszer üzletek 7 órakor nyitandók és 19 óráig tartandók nyitva. Minden egyéb üzlet tulajdonosa 8 órától 18 óráig köteles üzletét nyitvatartani. Szombaton az élelmiszer üzletek zárójára 20 óra, az egyéb üzleteké 19 óra. Szombaton a zsidó kereskedők is a fenti közölt időpontok között kötelesek üzleteiket nyitva tartani. Vasár- és piroshetűs ünnepnapokon kizárólag az élelmiszer üzletek 7—10 óráig tartandók nyitva. Árusítani ezen napokon csak élelmiszereket szabad. Az ortodox zsidó kereskedők október 17. és 18-án, sátoros ünnepkor üzleteiket zárva tarthatják.

Fenti rendeletem végrehajtását a közbiztonsági szervekkel fogom ellenőriztetni és az ellenszegülőkkel szemben a legszigorúbban fogok eljárni.

Nagyváradi, 1940. október 15.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

Tilos a rituális vágás

A m. kir. nagyváradi városi katonai parancsnokság 2982-1940. kat. közig. sz. alatt a következő hirdetményt adta ki:

A m. kir. I. hadsereg katonai közigazgatási csoport parancsnoka 2295-kat. közig. 1940. sz. rendeletével a köseer (rituális) vágásokat egész Erdély felszabadult területén azonnali hatállyal betiltotta.

Felhívom Nagyváradi thj. város érdekelteit közhatalommal, hogy a fenti rendelethez lelkiismeretesen alkalmazkodják, mert a rendelet szigorú végrehajtását az állategészségügyi előadókkal állandóan ellenőriztetni fogom s az ellene vétőkkel szemben a legszigorúbban fogok eljárni.

Nagyváradi, 1940. október 17-én.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A gazdátlanul maradt földek bejelentése

Nagyváradi város katonai parancsnoksága 3082-1940. kat. közig. sz. alatt a következő hirdetményt adta ki:

Felszólítom mindazokat, akik tudomással bírnak arról, hogy Nagyváradi területén hol és mekkora területű olyan földek vannak, melyeknek román tulajdonosai eltávoztak és ilyformán megműveletlenül maradtak, hogy ezeket haladéktalanul jelentsék be a városi katonai parancsnokságnál (Városháza I. em. 20. sz. szoba).

Nagyváradi, 1940. október 16.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

Bérleti hirdetmények

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnoksága gazdasági ügyosztálya ad 32359-1940. közig. sz. alatt a következő hirdetményt adta ki:

Az érdekeltek tudomására hozom, hogy a Nagyváradi város tulajdonát képező Aradi-ut 51. szám alatti házban levő lakás (3 szoba, mellékhelyiségek és kert) 1940. november 1-től 1 évi időtartamra való bérbeadására vonatkozó szóbeli árlejtés f. hó 10-én délelőtt 12 órakor a városháza gazdasági ügyosztályánál (I. em. 20.) lesz megtartva.

Nagyváradi, 1940. október 16.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnoksága gazdasági ügyosztálya a 34200-1940. közig. sz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Az érdekeltek tudomására hozom, hogy Nagyváradi város tulajdonát képező Baross hid-fői épületben levő helyiségnek 1940. november 1-től 1 évi időtartamra való bérbeadására vonatkozó szóbeli árlejtés f. hó 19-én délelőtt 12 órakor a városháza gazdasági ügyosztályánál (I. em. 20.) lesz megtartva.

Nagyváradi, 1940. október 16.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

Vállalatok, üzemek leltározása

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnoksága 2908-1940. kat. közig. sz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Andru Virgil tulajdonát képező Rákóczi-ut 11. szám alatt levő ezidőszereint gazdátlanul maradt fűszerüzletének hatósági leltározását rendelem el és annak foganatosításával Kolontáry János városi tisztviselőt bízom meg.

Felhívom az érdekelteket, hogy a leltározott céggel szemben fennálló magánjogi igényüket a leltározással megbízott tisztviselőnél 8 napon belül jelentsék be.

Nagyváradi, 1940. október 15.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnoksága 2905-1940. kat. közig. sz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Dutu János tulajdonát képező Rákóczi-ut (Klobusiezky-palota) ezidő szereint gazdátlanul maradt fűszer és csemege üzletének hatósági leltározását rendelem el és annak foganatosításával Kolontáry János városi tisztviselőt bízom meg.

Felhívom az érdekelteket, hogy a leltározott céggel szemben fennálló magánjogi igényüket a leltározással megbízott tisztviselőnél 8 napon belül jelentsék be.

Nagyváradi, 1940. október 15.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnoksága 2904-1940. kat. közig. sz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Botezatu György tulajdonát képező Rákóczi-ut 1. szám alatt levő ezidő szereint gazdátlanul maradt fűszer-csemege üzletének hatósági leltározását rendelem el és annak foganatosításával Kolontáry János városi tisztviselőt bízom meg.

Felhívom az érdekelteket, hogy a leltározott céggel szemben fennálló magánjogi igényüket a leltározással megbízott tisztviselőnél 8 napon belül jelentsék be.

Nagyváradi, 1940. október 15.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A m. kir. Nagyváradi városi katonai parancsnoksága 3081-1940. kat. közig. sz. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Pop Sándor tulajdonát képező Rákóczi-ut 20. szám alatt levő ezidő szereint gazdátlanul maradt géplakatos műhely hatósági leltározását rendelem el és annak foganatosításával Kolontáry János városi tisztviselőt bízom meg.

Felhívom az érdekelteket, hogy a leltározott céggel szemben fennálló magánjogi igényüket a leltározással megbízott tisztviselőnél 8 napon belül jelentsék be.

Nagyváradi, 1940. október 16.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A Kereskedelmi Csarnok új vezetőséggel megkezdte működését

Nagyváradi. Saját tud. Vitéz Rajnay Károly tábornok, városparancsnok engedélyezte a Kereskedelmi Csarnok működését. A Csarnok élére állított új vezetőség a következő: Horváth Árpád bankigazgató, Horváth Ferenc, az Andrány-cég aligazgatója, Cziller Imre és Pataki András kereskedők, valamint dr. Kalas László, a Csarnok titkára.

Emlékezzünk...

1552. október 18. 1552-ben, amikor Ahmed pasa 100.000 főnyi török serege Eger várát körülzárta majd rendszeres ostrom alá fogta, Bornemisza Gergely tünt ki dicséretes életrevalóságával és szinte ördögös leleményességével, melyekkel a mindössze csak 1800 főnyi várbeli csapatok hősi védekezését, a legkülönösebb harci eszközök kieselésével lényegesen elősegítette. — Eközben vitézül harcolt is, úgyhogy minden téren tanúsított kiváló szolgálatait a törökök csufos elvonulása után, I. Ferdinánd királyunk azzal jutalmazta, hogy Eger várkapitányává kinevezte, majd nemesi rangra emelte és végül a sárosmegeyi Bartosfalvát adományozta neki. Várkapitányi tisztét Bornemisza Gergely azonban nem sokáig viselhette, mert 1554-ben portyázás közben a törökök elfogták és Konstantinápolyba vitték, ahol azután Ahmed pasa bosszúból kivégeztette. Hősi nevét a m. kir. I. honvéd utászzászlóalj büszkén viseli és október 18-án osztálynapként ünnepli.

Végetért a magyarországi katolikus püspöki kar őszi értekezlete

Budapestről jelentik (MTI): A püspöki kar szokásos őszi értekezletének tegnapi ülésén a püspöki kar nagy örömmel üdvözölte az erdélyi részek visszatérését és az értekezleten immár résztvevő erdélyi egyházfőket. A hercegprímás meghatott szavakkal emlékezett meg Breyer István győri megyéspüspök elhunytáról, majd bejelentette, hogy árpádházi Boldog Margit szenttéavatási ügye most már hivatalosan is tárgyalás alá kerül. A püspöki kar ezután elfogadta a magyar katolikus vallási és tanulmányi alapok ellenőrző bizottságának előterjesztett jelentését az 1938—39-ik évről. Foglalkozott a katolikus iskolai autonómiával kapcsolatos szervezeti kérdésekkel, majd számos más kérdés megtárgyalása után a püspöki kar őszi tanácskozása a kora esti órákban végetért.

Milyen esetekben kérhető az ideiglenes házaadamentesség? A nagyváradi Háztulajdonosok Szövetsége tájékoztatója

I. 15 évi ideiglenes adómentességet élveznek: 1. Az eddig beépítetlen területen emelt új épületek. 2. A toldaléképületek és az ezekre reáépített emeletek. 3. A lebontott épületek helyére újonnan emelt épületeknek azon részei, amelyek a lebontott épület területét meghaladják.

Ha azonban az új épület a lebontott épület területének a négyzetesét eléri, vagy meghaladja, vagy a lebontott épületet lakásul nem használták és erre alkalmatlan is, úgy az egész épület élvezi a 15 évi adómentességet.

II. Különleges törvények által megszabott ideiglenes adómentességet élveznek azok a városok, amelyek ezt városrendészeti, vagy városfejlesztési célból esetéről-csere kiegészítik.

Ezek az adómentességek a fővárosban 15—25 évre terjednek.

Ugyanilyen rendkívüli ideiglenes adómentességet élvez ezidőszereint 43 vidéki város és kétségtelen, hogy ezt a pénzügyi kormány az egyébként is felségélyezésre szorult erdélyi városoknak is engedélyezni fogja.

III. Tízévi adómentességben részesül a lebontott épület helyére emelt épületnek az a része, amely a lebontott épület területének megfelel, ha csak az előbbi I. 3. pont szerint a 15 évi mentesség meg nem illeti.

Az ideiglenes adómentesség azonban csak az állami adóra és az átmeneti jellegű rendkívüli pótlékre terjed ki, a községi pótdadó és egyéb adók mentesség esetében is fizetendők.

Az ideiglenes adómentességet az új, vagy újonnan emelt épület egészben, vagy részben való használatba vételétől számított 30 nap alatt kell kérvényezni, azonban, ha az adómentesség iránti kérvényt az új épület használatba vételétől számított egy éven belül benyújtják, úgy az adómentességet engedélyezni kell, ha az adózó a mulasztás vétségét igazolja.

Az ideiglenes adómentesség engedélyezése szempontjából fontossá válik városunkban az, hogy a román uralom alatt emelt azokra az épületekre, amelyekre az adómentességet kizárólag a legfeljebb 3 szobát magukban foglaló és 80 négyzetmétert meg nem haladó épületekre lehetett engedélyezni, most már a magyar törvények által engedett határok között lehessen kieszközölni és hogy az előző impérium alatt megszüntetett adómentességek érvényüket újra visszanyerjék.

E törekvések sikerére, a magyar adótörvények szövetségére alapított törvénymagyarulat alapján kiállítás is mutatkozik és ezért erre a kérdésre a magyar törvények életbeléptetése után visszatérünk.

Central Fata

Hitler Adolf (v. Uri) u. 1.
Telefon: 21-46

Fényképezési és amatőr mozi szaküzlet. Amatőr fényképek kidolgozása a legmodernebb tank-laboratóriumban

Nagyszabású templomi hangversenyt rendez a „Caritas” a menekültek javára

Nagyvárad. Saját tud. A menekültek felsegélyezésére indított akcióból Nagyvárad katolikus szegénygondozó szerve, a Katolikus Akció Caritas bizottsága is ki akarja venni a részét. A Caritas október hó 27-én, a jövő vasárnap délután öt órákor nagyszabású templomi hangversenyt fog rendezni a székesegyházban és ennek a hangversenynek a jövedelmét a menekültek segélyezésére fogja fordítani. Ez a hangverseny kiemelkedik a szokásos templomi

hangversenyek sorából, egyrészt a nemes cél szempontjából, de az előadásra kerülő zenei számok tekintetében is. A művészi számokat dr. Krüger Jenő székesegyházi karnagy és Szalay Elemér, a székesegyház orgonistája állítják össze. Ez a két név biztosíték arra, hogy Nagyvárad város közönségének valóban művészi élményben lesz része. Az előkészületek már serényen folynak.

Vadász bácsi kalapja

A nagyváradi katolikus tanítóképző tanára volt évekkel ezelőtt Vadász Zoltán, a csanádi egyházmegye nyugalmazott tanfelügyelője. Kitűnő tanügyi ember, egy sereg jó tankönyvet is írt, nagy tekintélynek örvendett mindig tanítványai előtt is, tanfőnökök előtt is s általában mindenütt, ahol működött, csak azt a különöséget írták terhére egyesek — már akik nem ismerték őt közelebbről —, hogy se nyáron, se télen, se tavaszi szélben, se őszi esőben sohase visel kalapot. Jöhet orkán, jöhet harminfokos fagy, jöhet hóvihar vagy bármilyen itéletidő, Vadász Zoltán tanfelügyelő válltól talpig egy köztisztelőben álló idős úrhoz méltóan és tökéletes időszerűséggel öltözködik, de kalapot nem visel.

Ennek a „különöségnek” pedig nagyon egyszerű története van. Ő maga mesélte el nekünk a napokban, fehér asztal mellett, ahol régi nagyváradi barátai vetették fel ezt a kalap-ügyet.

Több mint huszonegy éven át fogadalomból nem viselt kalapot. Mikor a románok bevonultak Nagyváradra, egyik legjobb barátjával, aki vasúti főtisztviselő volt, ünnepélyes fogadalmat tett. Az övé így hangzott:

— Addig, amíg Nagyvárad román uralom alatt görnyedez, nem teszek kalapot a fejemre. A magyar honvédség Nagyváradra való bevonulása után azonban ünnepélyes keretek között kalapot vásárolok egy nagyváradi keresztény üzletben, a felszabadulás örömeire.

Barátjának fogadalmát pedig így szölte: — Ameddig Nagyvárad fel nem szabadul, én sem nem nyitokozom, sem nem borotválkozom.

Nem tartozik a kalap-történethez, de közbevetőleg eláruljuk, hogy a kitűnő tanárember barátja, a vasúti főtisztviselő, nem tudta megtartani fogadalmát. Haja, szakállja, annyira elbozontosodott, hogy valóban tragikomikus fejlemények alakultak ki benne, amelyek következtében sürgősen egészen kopaszra kellett nyírni és borotválni a fogadalmát hajzatot és szakállt.

Vadász Zoltán azonban rendületlenül kitarított közel huszonkét éven át.

Eleinte nehézségekkel küzdött. Nyáron még ment a dolog, hiszen enyhe évszakokban másokkal is megtörténik, hogy nem viselnek kalapot; sőt, különösen Erdélyben divatosá vált a hajdonfőjárás. De a zord időjárás bekövetkezésekor már feltűnést kelt, ha egy tekintélyes úr, aki egyébként nem öltözik sportszerűen s a haja se nyújt dús védelmet az időjárás viszontagságai ellen, — csökönnyösen nem tesz kalapot a fejére.

— Tán csak nem bícsérdista? — néztek utána fejszórálva az emberek.

De még ez volt a legenyhébb feltételezés...

Vadász Zoltán tanár úr azonban nem törődött ezekkel a titkos gyanakvásokkal, pedig a román uralom idejében nem volt épen tanácsos közhírré tenni a fogadalmat, mert hiszen ez kimeríti az irredentizmus és hazafélés tényálladékát s hadbíró-sági eljárást von maga után... Lassanként mégis mindenki tudomást szerzett róla Nagyváradon és tisztelettel süvegelte meg mindenki a fődellen jövel járó tanár urat, akit egyébként általánosan Vadász bácsinak hívtak az emberek akkor is, amikor ez az elnevezés, koránál fogva, még nem is dukált neki mindenkitől...

De a Vadász bácsi közismert szakállas, pápaszemcs, kopaszodó, kalaptalan feje, tisztes tanári alakja 1924-ben eltűnt Nagyváradról. Magyarországra telepedett át. Nem tudom biztosan, de erős a gyanum, hogy a hajdonfőjárással kifejezett államhűtlenségi magartatása tette idővel tanácsossá számára, hogy a szabad, csonka országban tartson ki fogadalmát mellett.

Itt ennek nem is voltak politikai nehézségei,

de megint csak jó időbe telt, amíg átment a köztudatba, hogy Vadász tanár úr miért jár kalap nélkül a legszörnyűbb téli zimankóban is. Szegeden azonban, ahol sokáig működött, nem tudtak oly könnyen belenyugodni az emberek a szigorú és következetes fogadalom-tartásba. Jóságú asszonyok megállították az utcán.

— Az Istenért, meg tetszik hülni. Tessék kalapot tenni a fejére.

Didgyerekek, tanártársak környékezték és puhatolózta nála, nem venné-e szívesen, ha egyszer, Zoltán napra, kalapot ajándékoznának neki. De Vadász tanár úr kereken visszautasította ezeket az ajánlatokat. Vesz ő kalapot, ha eljön annak az ideje...

Budapestben, ahol négy évig tanárkodott, még több baja volt a hajdonfőjárásal, mert itt, a milliós város köztudatába természetesen nem mehetett át a fogadalom ténye. Bizony megtörtént, hogy az utcai járó-kelők igen messzemenő következtetéseket engedtek meg maguknak a tanárkölsejű úr fődellen fejével kapcsolatban...

Az emberek — téli időben — lépten-nyomon megállították az utcán.

— De uram, én asztragán kucsmában is fázom... Hogy bírja ön ezt ki?

Vadász tanár úr csak mosolygott és naponta százsor is elmesélte fogadalmának történetét.

Egyszer a rendőr is megszólította és a nehéz időre való tekintettel, közegészségügyi okokból rá akarta bírni, hogy tegyen kalapot a fejére. Mint-hogy azonban ő vonakodott engedelmesskedni, a rendőr élni kezdett a gyűlölettel és megkérdezte: — Honnan tetszik jönni?

Mire Vadász tanár úr mosolyogva jegyezte meg:

— Legyen nyugodt, biztos úr... Minden nap elhaladok ugyan a Lipótmező előtt, de nem onnan jövök.

... Ilyen viszontagságokon ment át Vadász bácsi a trianoni rabság 22 esztendeje alatt. És végre elkövetkezett a váru-várt boldog fordulat. Szegeden lakott, mikor Nagyvárad felszabadulásának hírt vette. És akkor megrohanták ismerősei, barátai:

— De most aztán meg kell venni azt a kalapot... Gyerünk Vadász bácsi kalapot vásárolni.

És nap-nap mellett kalaposinasok kopogtattak be hozzá és hordták a kalapokat, amikkel barátai és volt tanítványai akartak kedveskedni neki. Egész kis kalaposboltot nyithatott volna az ajándékalapok tömegéből, de Vadász bácsi ezeket is visszautasította.

— Fogadalmam szerint — mondotta — nekem magamnak kell Nagyváradon megvennem azt a kalapot, azok jelenlétében, akik előtt a fogadalmat tettem.

Akiknek tudomásuk volt a fogadalomnak erről a kikötéséről is, azok levelekkel, táviratokkal árasztották el: „Lehet menni Nagyváradra kalapot vásárolni”... Egyik volt tanítványa, Takácsi Béla tanító, aki mint honvédhadnagy vett részt a nagyváradi bevonuláson, levelet intézett hozzá: „Gyere Zoltán bácsi, vegyél kalapot.”

S úgy is történt. Most, hogy végre át tudott jutni a trianoni határon, meg is jelent Szent László városában, összesüregyőzte fogadalomtételének időközben sokfelé szétszéledt tanuit, hölgyeket és urakat és küldöttségileg elindult velük kalapot venni. Alig férték be a kis fűtcai üzletbe...

A kalappal a fején nagy kísérettel indult a Székesegyházba hálaadó istentiszteletre, de útközben kiderült, hogy nem bír többé kalapot viselni. S a ten plomból kijövet már nem tette fel a kalapot. Így lett Vadász bácsi mégis fogadalomszegő. Mert hajdonfőn jár ma is, noha Nagyvárad felszabadult.

(f. b.)

Istenem... — megértük

A Székelyföld örömnapijai

A kormányzói pár látogatása a Székelyföldön és a csiksomlyói „Ezer Székely Leány” napon

Székelyföld, október hó.

Felédhetetlenül szép napokat élt át Székelyföld népe. A kormányzói pár: Horthy Miklós és forrószívű hitvese, a Főméltóságú Asszony tettek látogatást a Székelyföldön s résztvettek a csiksomlyói „Ezer székely leánynapon” is. Kézdivásárhelyi és csikszeredai, illetve csiksomlyói eredeti tudósításaink a vasúti közlekedési nehézségek folytán csak most érkeztek hozzánk, de tudósítóink minden sorából a mámoros öröm, a lelkesedés olyan erővel árad, hogy szinte látjuk a derék székely népet: amint Kormányzó Urunkat és hitvesét a lelkiük mélyéről fakadó szeretettel ünneplik.

Tudósításainkból a következő részleteket közöljük:

Az öröm mámorában kibékültek a régi haragosok s testvér minden székely.

Kézdivásárhely nemrég még kopott, elhanyagolt állomási épülete frissen tatarozva, virágdíszesen várta a kormányzói párt, akik itt fogadták Felső-Háromszék szívből jövő üdvözlését. A pályaudvaron és közvetlen környékén körös-körül tízezres tömeg szorong, szőttek ruhás leányok, asszonyok százai szorongatják szívükhöz a virágosokrot, feszes tartású katonák állanak a vágányok mellett, amikor zajtalanul besuhan a Főméltóságú pár különvonata és mintegy varázsütésre, felharsan az éljen.

Huszonkét év visszafojtott ercjével, felszabdult boldogságával zúg, örvendez a sok székely ember egymásnak. Most eltörpül minden ellentét, régi haragosok egymásmellé szorulva boldogan ülelik meg egymást, egyszerű falusi emberek és városi urak rázzák egymás vállát, mintha évtizedek óta nem találkoztak jó barátok lennének és a tekintetek, mint a Csaba útján világitó csillagok, úgy parázslanak a két testőr felé, akik hirtelen lelépve a szalonkocsi ajtaján, mint két bronz szobor, úgy meredveknék vigyázba a sátor elé.

A katonazene a Himnuszt játssa, a tisztek, a díszszázad, vigyázhamerevednek és a legfőbb Hadúr décegen, ahogy ellép a sorok előtt, halkan, suttogva újból egymáshoz fordulnak a székelyek.

— Istenem... Megértük... Látod?

— A Főméltóságú Asszony... a legezbb magyar nagyaszonny... Sohasem láttam ilyen szépet...

Suttogják könnyes szemekkel ifjak, öregek, egyszerű földművesek, mánások, iparosok és olyan erővel zúg fel a boldog éljenkiáltás, hogy a lebbenő őrsz szélben bizennyal túl száll a határokon s megdobogtatja az ottmaradtak szorongó szívét is a magyar büszkeség.

Elsőnek Tóth Balázs, a járás magyarpárti elnöke köszönti a magas vendégeket, aztán Fekete János kerületi római katolikus főesperes, Kiss Csábor székely gazda és Bajkó Kálmán mondják el szívből jött ezavajkat és a városi, vidéki vezetők a Főméltóságú Ur előtt, a nőegyesületek vezetői a Főméltóságú Asszony előtt jelentkeznek.

A csiksomlyói „Ezer székely leánynap.”

Hosszú kénysererű szünet után végre az idén ismét megtarthatták a csiksomlyói „Ezer székely leánynapot”, amelynek rendkívüli fényt adott a kormányzói pár megjelenése is. Hosszú szekérsorok vitték messzi vidékekről a székely leányokat. Csiksomlyóra s felvonultak az Olt, a Maros és a Nyárad mentének viruló szép székely leányai is. Több faluból keresztek alatt búcsújárászerűen vonult fel a nép.

A kormányzói különvonat érkezése előtt a csiksomlyói kegytemplomban László Ignác gyergyószentmiklósi főesperes mindott szentbeszédét:

— Valóra vált minden igaz magyar lélek álma... Nem véletlen, hogy Magyarok Nagyaszonnyának ünnepén jöttek össze hálaadásra az összes székely leányok... Ti vagytok az új hazában eljövendő új nemzedéknek leendő édesanyjai... Egy nemzet néz nagy várakozással reátok, egy nemzet, mely népet kíván tőletek. Egy drága anya tekint reátok reménykedve: a megnagyobbodott Magyarország... Feléd fordulunk Magyarok Nagyaszonny, akihez a Maros, Olt, Küküllő felső folyásának és az öre, Hargita menetének a vadvirág üdéségé-

ben pompázó székely leányifjúsága felvonult: nézz szeretettel rájuk. Igézd meg őket a te máriás szellemmel. Áldd meg őket a te jóságos kezddel, hogy egy jobb, szebb és boldogabb ezer évre szóló éltet tudjanak majd önteni a Székelyföld csodálatosan szép életébe!

És aztán megjelent a kormányzói különvonat s lelkes éljenzés között szállt ki a kormányzói pár. Az üdvözlések során Bíró Ferenc felsőiki főesperes volt az első szónok. Utána dr. Ábrahám József ügyvéd a székely nép nevében, Adorján Ferenc csikmenasági birtokos a csiki székely gazdák nevében üdvözölték a Kormányzót.

A lelkes beszédek után a Kormányzó úrnak bemutatották a polgári és közeleti vezetőket, akiket úgy a Főméltóságú Ur, mint a Főméltóságú Asszony szívélyesen elbeszélgetett.

Zárgondnokot neveztek ki a bályoki uradalom vezetésére

A bályoki 5000 holdas uradalom 1921. évtől, a trianoni békeparancs következtében került idegen kézre, amikor gróf Károlyi Imre anyai ágon őseitől örökölt birtokát a teljes kiszáradás veszélye miatt kényserhelyzetében eladta egy bukaresti román bankárnak, oly feltétel alatt, hogy 10 éven belül, tehát 1931-ig visszaválthatja az eladási áron: 7 millió leierért. Ez a kikötés — bárha a határidő meg volt jelölve, — tulajdonképpen azon a feltevésen alapult, hogy 10 év alatt a birtok felszabadul és visszakerül régi gazdája tulajdonába. Kitélszik ez már magából az átruházásnál kikötött összeg csekélységéből, mert egy ilyen vagyonkomplexumról, — mely magában foglalt egy 3 emeletes kastélyt teljes butorzáttal és felszereléssel s 40 holdas angolparkkal, 4 tanyát élő és holt instrukcióval, 2500 hold lábon álló erdőt, mint bekerített vadaskertet, (szarvas, dámvad, őz, vaddisznó és muflon dús vadállományal), 1 múmalmot, 700 kat. hold óriási befektetéssel telepített gyümölcsösöt, — nem nehéz kiszámítani és megállapítani, hogy ez a potom ár csak pár százaléka a valós értékeknek. Jellemző, hogy a község színmagyar lakossága a maga józan eszével sohasem hitte, hogy az új földesúr jogos tulajdonosa lett az uradalomnak, hanem csak bérlőnek tekintette és iránta nem is mutatott több tiszteletet s megbecsülést, mint amennyi egy bérlőnek, még pedig rossz bérlőnek kijár.

Mert valóban rossz bérlőnek bizonyult az új gazda, aki birtokában nem a kenyéradó édes anyaföldet szerette, hanem mostohaként oly területet látott benne, ahol pénzt csinálni, de vissza a földnek semmit sem adni. Csak rossz bérlő lehetett az, aki arra használta fel gyanús összeköttetéseit, hogy a közszolgálat alól magát kivonja s egykedvűen szemlélte ugyanakkor, hogy a földjét szántó falujabeli gazdát kiállítják a barázdából s küldik ingyenes közmunkára. Még román hazafinak sem volt az jó, akinek parádés lovai is mind otthon voltak, mikor a magyar ember lovastól-szekestől hadimunkára volt berendelve.

A katonai parancsnokság a közigazgatás átvétele után éleslátásával azonnal felismerte a gazdátlan maradt uradalom tarthatatlan ál-

— Eddig nem voltam Erdélyben, állandóan országon kívül tartózkodtam. — mondotta a beszélgetések során —, legtovább Szovátára látogatni el vadászni. Régen vágytam ide, hogy ezt a kitűnő népet közelebbről is megismerhessem. Tudok a 82-ös vitéz bakák dicsőséges fegyvertényéről. Láttam őket annakidején Bécsben.

Erdeklődött a gazdától a termés felől. Mikor a krumpli-termés került szóba, a Főméltóságú Asszony nevetve jegyezte meg:

— Pityóka erre felé a krumpli ügy-e?

Minden érdekelte. Közegészségügy, tanügy, gazdaság és mindenhez nagy hozzáértéssel szölt hozzá.

Majd felhangzott ismét a Himnusz és annak hangjai mellett gépkocsiba szállt a kormányzó pár és kísérete és a katonák és lakosság Somlyóig tartó élőorafa között kihajtatott a faluba; a Főméltóságú Asszony megtekintette a híres kegytemplomot, majd az árva- és szeretetház előtt felállított emelvényen szemkört épített tribünön foglaltak helyet a helyi katonai és polgári, valamint papi előkelőségekkel. A Kis- és Nagysomlyó-hegyek aljában lévő, árva- és szeretetház ablakai, épületének teje, kerítések, mind megteltek közönséggel, melynek száma tizenkétezerre tehető.

Zakariás Flóra missziós nővér rendezésében aztán megkezdődött az ősi ezer székely leánynapi székely dalok, táncok bemutatása, eredeti falusi „hangászok” kíséretével.

lapotát és miután kimerítő helyzetképet nyert az ok- és célszerű gazdálkodás tekintetében, az előzetes munkálattól végző Kalmár István bályoki református lelkész kinevezte az uradalom zárgondnokává, akinek önzetlen ügybuzgósága kezeség aziránt, hogy a birtokon helyreáll az eredményes, békés munkarend és az ő kezéből már csak a visszatérő gróf Károlyi-család veszi át a birtokot, mint jogos tulajdonát.

Krisztus Király ünnepély a kolozsvári Kolping Legényegyletben 1940 okt. 27-én, Krisztus Király ünnepén délután 4 órai kezdettel a kolozsvári Kolping Legényegylet Brassai-u. 3. sz. alatti helyiségében Krisztus Király tiszteletére ünnepélyt rendez, amelyre szeretettel meghívja Kolozsvár katolikus társadalmát. A műsort később közölni fogjuk.

UDVARDY IGNÁC FESTŐMŰVÉSZ VÉGLEG BUDAPESTRE KÖLTÖZIK. Nagy várad. Sajat tud. Megirtuk annakidején, hogy Udvardy Ignác festőművész a nyár folyamán a román hatóságok azért, mert a Körösparton festeni mert egy tájképet, rövid úton áttették a magyar határon. Udvardy Ignác, aki a nagyváradi premontrai főgimnázium nyugalmazott rajztanára, ekkor előbb a Balaton partján, majd pedig Budapesten húzódt meg. A napokban váratlanul ismét feltűnt Váradon jólistert, érdekes alakja. Alkalmunk volt beszélgetni az értékes festmények alkotójával, aki elmondotta, hogy csak csomagolani jött haza, hogy november elseje után végleg Budapesten telepedjék le. Budán bérlet szép műtermet és annyi zaklatás, kellemetlenség után, amennyiben a román Váradon része volt, a csendes és poetikus festői Buda ódon házi között keres új impressziókat s feledést. Amennyire hasznos lesz Udvardy mindig fejlődő művésztére az új terep, ahol letelepszik, annyira hárt jelent Várad művészeti életének, amelyben mindig jelentős helyet foglalt el és az ő távozásával egy nagyon értékes férfival és nagyon érdekes művészegyéniséggel lesz szegényebb újjáledő magyar életünk.

Belvárosi Filmszínházban

2 órai harsogó kacagás
Turay Ida, Szaploncay Éva, Rózsahegyi, Vaszary, Tompa Pufi és Latábr filmbohóza

Férjet keresek

Jegyelővét. Telefon 1801. Ragvógó pótműsor. Számozott helyek

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30 P, félévre
15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekszámlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

SZABÓ ISTVÁN NAGYPRÉPOST FŐRENDIHAZI TAG. Az anyaországhoz most visszatért magyarságnak kétségtelenül egyik legtisztelendőbb és legrepresentatívabb alakja Szabó István szatmári püspöki helynök és nagyprépost. Neve fogalom Szatmáron és az öt politikai megyére kiterjedő szatmári egyházmegyében, amelyet annakidején három részre marcsangolt a gyászos emlékü Trianon. A nagy tisztelek, amely személyét osztatlanul körülveszi, csak a múlt megalkuvást és hátrálást egy perege sem ismerő kemény, dacos magyarsága. Idestova négy évtized óta intézi a szatmári egyházmegye kormányzati ügyeit s a Főrendek Házába történt mostani meghívása nemcsak szatmáryének szülő nagy megtiszteltetés, hanem méltó büszkesége annak az egyházmegyének is, amely Szabó Istvánt a magyar Főrendi Háznak adja.

NEM KÉZBESÍTI A ROMÁN POSTA A „KELET VISSZATÉRT” BÉLYEGGEL BÉRMENTESÍTETT LEVELEKET. A m. kir. posta igazgatósága közli, hogy a román posta a „Kelet visszatért” felirásos 10 filléres magyar bélyeggel bérmentesített küldeményeket nem kézbesíti, hanem visszaküldi. Ezért a m. kir. postaigazgatóság felhívja a közönséget, hogy saját érdekében Romániába címzett küldeményekre ilyen bélyegyet ne ragasztanak.

Diszeládás a nagyváradai Katolikus Körhöz. A Szent László főgimnázium diákjai 1940. október 27-én fél 9 órai kezdettel diszeládást rendeznek a nagyváradai Katolikus Körhöz, melyre az összes magyar szülőket szeretettel meghívják. Az estély teljes bevételét a szegény magyar diákok felszerelésére fordítják. Az estély műsorát lapunk legközelebbi számaiban közöljük. A Mária diák-kongregáció rendezősége.

KIVEGEZTEK A KATALÁN KÖZTÁRSASÁG VOLT ELNÖKÉT. Barcelonából jelentik: *Companist*, a katalán köztársaság volt elnökét tegnap kivégezték. Az ítélet meghozatalának indító okairól és a kivégzés körülményeiről nem jelentettek semmit.

Lefényképezik az iszákosokat Eperjesen. Pozsonyból jelentik: Eperjesen a lakosság körében nagyon elharapódzott az iszákosság. A káros szenvedély megfékezése céljából a rendőrkapitányság elrendelte, hogy a jövőben részegen találnak szigorú fogházbüntetésre ítéltek. Ha másodszor is lerészegedik, a kocsmárosoknak megtiltják, hogy az illetőknek szeszes italt szolgáltatásnak ki. Sőt, mi több, fényképet készítenek a javíthatatlan borisszáról, ezt a képet minden kocsmában kifüggesztik és a képre a következőket írják: „Részeges alak vagyok, ne adjatok nekem inni!” (MTI)

VASÁRNAP: TANCOS HAZIESTÉLY A KATOLIKUS LEGÉNYEGYLETBEN. Nagyvárad. Saját tud. Mint az elmúlt héten megtört, a Katolikus Legényegylet ismét rendszeresítette a régen is szokásban volt vidám és közvetlen hangulatú háziestélyeit. Az első háziestélyt az elmúlt vasárnap rendezték meg nagy sikerrel s most vasárnap, október 20-án ismét sor kerül a házi mulatságra. A mulatság rendezősége szívesen látja a Kolping barátait s mindazokat az ifjakat, leányokat, akik szeretik a helemes, vidám hangulatú szórakozást. Kiltűnő bor, elsőrangú konyha s jó zenekar áll a közönség rendelkezésére. A háziestély délután hat órakor kezdődik a Katolikus Legényegylet Teleki-utcai székházának dísztermében.

MEGHALT EGY HÍRES NORVÉG FESTŐ. Uehermann Károly hírneves norvég festő 85 éves korában meghalt. A festő többek között a müncheni akadémia ezüstérmét is elnyerte.

Feljegyzések

Eveken át folytatott kemény küzdelmet a „Magyar Lapok” sokszor nagyon is kemény megpróbáltatások között a magyarság tengelybarátsága és ennek keretében német-barátsága mellett. Nem volt ebben az irányban semmiféle mellékgondolat; semmiféle külön számítás, csak a magyar nemzeti és népi érdekek önzetlen szolgálata. Csodálatos volt az a rövidlátás, amellyel a magyarság itteni vezetői ezt az egyébként hivatalos magyar külpolitikai irányt fogadták. A tengelyhatalmak már az utolsó erőfeszítéseiket tették Versailles és vele együtt Trianon felszámolására, mikor nálunk sajtóban és közvéleményben még mindig a „nyugati demokráciák”-ra esküdtek. Az erdélyi magyarság vezetőinek és sajtójának nagyrésze nem tudott annyira elfogulatlanul magyar lenni, hogy a tengelyhatalmak népi és nemzetközi célkitűzéseit értékelje, megbecsülje és magáévá tegye. Számukra egyszerűen „hillerizmus” volt minden magatartás, amely nem egyezett régi jó liberális, demokrata felfogásukkal. A „Magyar Lapok” vállalta a megnevezést, a felületes, rosszindulatú leszólásokat. S hogy nem volt eredménytelen kitartása, azt éppen a legutóbbi események igazolták. Erre szabad most büszkének lennünk.

Honvédeink bevonulása alkalmával azután megtörtént a nagy fordulat. Megrögzött öreg liberális urak gőresösen ellenkező ajkáról hangzott a tengelyhatalmak és vezérek dicsérete. Hogy mennyire volt ez őszinte, az az ő dolguk.

Ez a feljegyzés azonban más valamiért íródott. Amíg egyik oldalról „hillerizmus”-sal” intéztek el, a másik oldalon, az erdélyi német nemzetizmus mozgalma vezetői sokszor kihagytak ellenünk, mint irredenták és magyarosítók ellen. Pedig ezekkel a mozgalmakkal szemben csak azt hangoztattuk, hogy létes úton, erőszakosan, román esendőörmeztérek és más hasonló halóságai megédesztőkkel ébresztik a nemzeti öntudatot. Kifogásoltuk a hírhedt Stefan Wieser szereplését, mert ebből a szereplésből csak baj, átkos széthúzás, erkölcsi és anyagi károk származtak. Azok, akik valóban becsületes népi alapon akarják ápolni a német nemzeti öntudatot, belátják, ezt. Belátta Stefan Wieser is, mert most nagy hirtelen leköszönt a szatmáryadéki svábság vezérszékéről. Örülünk ennek, mert most már reméljük, hogy helyreáll a régi béke a megholygott falvakban. Nyereség ez a svábság számára is, mert az igazi népi öntudat kibontakozását Stefan Wieser eszközeivel sohasem lehet elérni.

Megcsontosodott öreg liberálisoknak hitleristák, Stefan Wiesernek magyarosító irredenták voltunk. A mi hitvallásunk azonban mindig a tengelybarát népi magyar politikát diktálta. Nyugodt lelkiismerettel, jellemelt fővel és a tények mindent elsöpítő, igazoló erejével hangoztattuk ezt ma is, mint a múltban.

Elfogták Datki József Mabi főtisztviselő gyilkosát. A Budapesti Értesítő jelenti: (Esti Újság). Datki József Mabi főtiszt, hónapokkal ezelőtt meggyilkolva találták lakásán. Hosszas nyomozás után elfogták Kovács János 27 éves szobafestőjét, aki előbb tagadó, majd bevallotta a gyilkosságot. A törvényszék ma zárt tárgyaláson tárgyalta a bűnügyet és Kovács Jánost szándékos emberölés és lopás büntetéseért 12 évi fegyházra ítélte. Az ítélet nem jogerős.

HIRDETMÉNY. A nagyváradai római katolikus egyházközség elemi iskolához két helyettes tanerőt keres, lehet nő is, az állás azonnal elfoglalandó. Jelentkezzenek az egyházközségi elnöknel, Nagyvárad, Káptalan-sor 3. szám alatt.

Dr. Palló Imre és Nagy Izabella

a m. kir. Operaház tagjainak

Ünnepi magyar nőtaestje

November 9-én szombaton este 9 órakor lesz a **Szigligeti Színházban!**

Zongorán kísér: Szatmáry Endre,

közreműködik: Kolozsvári Körössy Bandi cigányzenekarral

Jegyelőjegyzéseket a színház elővételi pénztára már elfogad a pénztári órák alatt, d. e. 10—1-ig és délután 4—6-ig.

Utasítás a tisztí jelentkezésekkel kapcsolatban. A város katonai igazgatósága a félreértések elkerülése végett tisztí jelentkezésekkel kapcsolatban közli, hogy a m. kir. Nagyvárad városi katonai parancsnokság 2381—1940. kat. pság. számú rendelete értelmében minden volt román tényleges, nyugállományi és tartalékos tiszt köteles jelentkezni, tekintet nélkül arra, hogy milyen nemzetiségű.

Közművelődési hajlékot avatott Csikszentlélek székely község. Csikszentlélek. Saját tud. Alig van község Csik megye 61 faluja között, melynek közművelődési háza ne volna, csupán a liszcs és anyagi eszközökkel alig rendelkező községek voltak azok, melyek szívós kitartással, papjaikkal, tanítóikkal, népnevelők buzdítására gyűjtögtették az építkezési anyagot, pénzt, hogy ők is megépíthessék kulturaházukat, hogy le ne maradjanak a nemes versenyben. Csikszentlélek község egyike a megye legkisebb falujának. De vezetői addig dolgoztak, addig gyűjtögtették az alapot, hogy végre megvalósíthatták régi tervüket: hajlékot emeltek a magyar kulturának. A közművelődési házat P. Szócs Dénes csikszentléleki házfőnök áldotta meg, majd P. Benjamin ferences atya szentmisét mondott, melyen jelen volt a falu apraja, nagyja. Evangélium után P. Szócs házfőnök mondott határozó beszédet a székelyember kötelességéről fajával, vallásával, nemzetével szemben. A kulturház létesítése fáradságos munkából kivette részét Dóczy Gábor plébános, Kószeghy Károly kántortanító és a székely közbirtokosság. A kulturházban a megáldás napján jóslakörül tancmulatságot rendezett a falu fiatalsága.

Felhívás. A Nagyvárad Vendéglősök Egyesülete felkéri tagjait, hogy tea- és cukor szükségleteik bejelentése végett, szíveskedjenek az egyesület új ideiglenes helyiségébe, Katolikus Kör, dr. Kalas László ügyvéd irodájában, 24 órán belül bejelenteni a hatósághoz való felterjesztés végett. 1940. október 16. Nánási József, sk. alelnök. Dr. Kalas László sk. id. főtitkár.

Három halálos ítélet Posenben. Posenből jelentik: A poseni bíróság halálraítélte három lengyelt, akik 1939 szeptemberének első napjaiban egy német tanítót meggyilkoltak. A szerencsétlen tanítót előzőleg a feldühödött tömeg súlyosan bántalmazta, majd a három halálraítélte egyike, Kopczynski Stanislaw kiszúrta a szemét. A halálos ítéleteket végrehajtották.

Időjárás

A budapesti időjárás-kutató Intézet jelentése szerint a várható időjárás a következő huszonnyó órára:

Keleti szél, tulnyomóan derült idő, sok helyen éjjeli fagy, a nappali hőmérséklet alig változik.

Siessen megnézni saját magát és az összes váradiaikat

Egész estét befűtő nagyváradai és erdélyi bevonulásról készült magyar filmszlágerben

Kelet felé

ma és mindennap az

Anolló

Filmszlágerben

DORIAN

Minden idők legnagyobb magyar filmje:

Gül Baba

Szereplők: Szelezky Zita, Szalay Karola, Jávor Pál, Rát-kay Márton
Legujabb világhíradók

A kolozsvári Kolping Legényegylet szüreti bálja 1940 október 20-án, vasárnap délután 4 órai kezdettel rendezi meg a kolozsvári Kolping Legényegylet a Brassai u. 3. sz. alatti helyiségében első igazi magyar szüreti bálját. A szüreti bált 14 pár körmagyar tánca nyitja meg. A bál zártkörű lévén, a rendezőség már szétküldötte a meghívókat. Ezuton kéri mirdazokat, akik tévedésből nem jutottak meghívóhoz, hogy igényüket a legényegylet Brassai-u. 3. sz. helyiségében bejelenteni sziveskedjenek. Belépésnél a meghívó felmutatását kéri a rendezőség.

Hargitafürdőn turisztaszálló építését vette tervbe az EKE csiki tagozata. Csikszereida. Saját tud. Az Erdélyi Kárpát Egyesület az elnyomás ideje alatt is csendben, felúnés nélkül dolgozott és munkájának több látható eredménye is van, a természetjárás propagálásán kívül. Az Egyesület és Sutai-menedékház, a Sutai siugrószánc felépítése, stb., erőteljes és kitartó tevékenységet igényelt. Az EKE csiki tagozata msot azzal a felhívással fordult tagjaihoz és a természetet szerető minden magyar emberhez: adakozzanak egy régen áhitott terv megvalósítására, a Hargitafürdői turisztaszálló felépítési költségeinek összehozására. Csicsó község, a fürdő tulajdonosa, szép villahelyet adományozott az egyesületnek. Az adakozás emlékbélyegekkal történik. Egy és ötpengős bélyegeket kell beragasztani a tagsági körvecskébe, melyek megfelelő kedvezményekre jogosítanak, majd a felépülő szálló szobáinak igénybevételénél.

Magyar Vadászujság

a vadászat, vadtenyésztés, vadászati jog, vadászati közigazgatás, fegyver- és löszertechnika szaklapja. Szerkesztik: Gyöngyös-Halászi Takács Gyula és dr. Szent-Ivány Géza. — Megrendelhető a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Felhívás a tüzharcos bajtársakhoz. Kérjük: Gyenge Lajos, Bosnyák Pál, Huber István, Skonda György, Udvardy Sándor, Papp Sándor, Sár-tory László, Miklóssy Gábor, Koszta János, Folgenhauer Mihály, Nagy István, Borbély Márton, Elő Vilmos, Demjén Sándor, Berinde Gusztáv, Mészáros Károly, Balázs Albert, vitéz Csukás Bertalan, Bagosi Ferenc, Cser Lajos, Demkó Pál, Biró Mihály, Gazdag László, Adámszky Ferenc, Dobozy György, Lukácsi Sándor, Cs. Lakatos Ferenc, Lévy Zsigmond, Urszinyi Pál, Stephaes Rudolf, Tóth Béla, Albert János, dr. Ferdényi Kálmán, dr. Krüger Jenő bajtársakat, akik a felvételt megelőző kérték s a központ ezt jóváhagyólag előjegyezte hogy a rendes díjak befizetése céljából folyó hó 18-án (pénteken) délután 4-7 óráig okvetlen megjelenni sziveskedjenek. Tagsági díj félvre 2 pengő, egyszerismindenkorra fizetendő igazolványért 50 fillér, jelvényért 2 pengő. Akik az igazolványukba fényképet akarnak bele bélyegeztetni, ugy hozzanak 1 darab fényképet magukkal. Tekintettel, hogy az irodában dolgozó bajtársak díjmentesen kezelik a szövetség ügyeit, kérjük a sorrendi időt pontosan betartani. Szervező bizottság.

A CSEH ORVOSI KAR ZSIDÓTLANI-TÁSA. Prágából jelentik: A cseh orvosok hivatalos lapja közli, hogy a népjóléti és közegészségügyi minisztérium július 24-iki hatállyal 856 zsidó származású orvost fllott el az orvosi gyakorlattól. Közülük 176-nak megengedték, hogy a zsidó lakosság körében hivatását gyakorolhassa.

Ujabb visszaéléseket fedeztek fel Tusnádfürdő megszékített román szövetkezeti elnökének tervére. Csikszereida. Saját tud. Megirtuk, hogy Hamza János, csikszereidai ügyvéd, aki görögkeleti paphól lett főszolgabíró, majd ügyvéd és ebben a minőségben Tusnádfürdő szövetkezetnek elnökévé is megítették befolyásos barátai, 900 ezer lei készpénzt magáhozvett és megszékített az ország területéről. Azt is megirtuk, hogy Albert Vince alelnök feljelentésére megindult vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Hamza nemcsak a szövetkezet készpénzkészletét lopta el, hanem magával vitt mintegy 24 darab fürdőlepedőt is, (mely szintén a szövetkezet tulajdona volt) és helyette csupán 24 darab szennyes lepedőt hagyott hátra. Azt is megállapították a vizsgálat vezetői, hogy Hamza a szövetkezet üzlet-részeinek 187 ezer leit kitevő összegét a postatakarékba betette, azonban azzal a kikötéssel, hogy azt csak ő veheti fel, amit mondanunk sem kell, meg is tett. Így a szövetkezet kára meghaladja az egymillió leit, a többi ellopott értékekkel együtt pedig megközelíti a kétmilliót.

KÖNYVES KULTURA

Harc a magyar jövőért. Irta: dr. Hézsér László Előszóval ellátta dr. Orsós Ferenc prof. Novák Rudolf és társa kiadása. Joggal állapítja meg Orsós professzor a könyvhöz írt előszavában, hogy ez a munka nagy visszhangot fog kelteni a közvéleményben, mert olyan izzóan aktuális problémákat vet fel, amelyek leginkább foglalkoztatják a magyar jövőért aggódó és hareoló lelkeket. A könyv célkitűzését és tartalmát a szerző összefoglaló szavaival ismertethetjük a leghívebben, amikor a magyarság ezer éves élethalál küzdelmének egyik leg-súlyosabb fejezetéhez érkezett és önmagára utalva ellenséges népek gyűrűjébe zárva keresi a maga létfolytonosságának a biztosítását, amikor régen elavult, korezerületen társadalmi és gazdasági építmények lebontásával küzködik, hogy új életformát adjon a nemzetnek, felmerül az a kérdés, honnan szerezzünk erőt a további küzdelemre? Hogyan szervezzük meg maradék erőnket a nagy feladatok megoldására. Erre a kérdésre ad feleletet az élet tudománya, amikor kimutatja, hogy egy népek egyetlen természetes erőforrása ahonnan újjá teremtheti önmagát: a nemzetalkotó faj életenergiája, amelyet célszerű bioökonomiával óriási mértékben lehet fokozni, minőségileg is feljavítani, de éppen úgy lehet okatlan embergazdálkodással az életértékeket is elpazarolni, vagy olyan alacsonyabbrendű energiává degradálni, amivel már nem lehet helytállani a létért való küzdelemben. Egyedül tőlünk függ, hogy melyik utat választjuk. Ezt a nagy tudással, széleskörű alapismeretekkel és nagy lelkesedéssel megírt könyvet mindenkinek el kell olvasni, akinek szívére a magyar sors. A finom és szép kiállítású, 144 oldalas mű a kiadó áldozatkészségét dicséri. Ára P 2.60.

AZ „APOSTOL” BEOLVADT A „SZIV”-BE. Tizenöt éven át állt őrt Erdély katolikus hitbuzgalmi életében „Az Apostol”, amelyet hozzáértő tollak magas nívóra emeltek. Az „Apostol” most megjelent legutóbbi számában elbűcsűzik olvasóitól és bejelentik, hogy „a megváltozott körülmények között az erdélyi sajtóra is új feladatok várnak. Tizenöt éven át teljesített „Az Apostol” igaz apostoli missziót és volt az erdélyi Katolikus Akció-nak, valamint az Imaapostolságnak hivatalos szerve. Ez a küldetés a mai nappal lezárul. „Az Apostol” előjizetűt átadja a Budapesti megjelenő „A Szív” c. hitbuzgalmi lapnak, amely az egyetemes magyarságban szolgálja ezután a nemes közös célt.

Mit kell tudni a magyar sajtójogról?

A legszakosított feleletet adja
Dr. DULIN ELEK
miniszteri tanácsos.

A hatályos magyar sajtójog szabályai

című könyve, amely

az Országos Magyar Sajtókamarára kiadásában jelent meg.

Ára **5** pengő

Megrendelhető:

az Országos Magyar Sajtókamaránál
BUDAPEST VI., Andrassy-ut 43.

Megalakult a német kulturfilmközpont. Berlinből jelentik: Berlinben megalapították a német kulturfilmek központját: hivatalát, amelynek legfőbb rendeltetése az, hogy előmozdítsa a kulturfilmek gyártását. Az új intézmény elsősoiban az egész estét betöltő kulturfilmnek szentel különös figyelmet.

Meghívó

A „Sasok” Turista Egyesülete f. hó 27-án déli 12 órakor rendkívüli közgyűlést tart Nagy Sándor-utca 14. sz. a. helyiségében. Abban az esetben, ha ezen közgyűlés az alapszabály 8-ik §-a értelmében határozalképtelen számban lenne, úgy f. évi november hó 3-ik napján ugyanott és időben most már tekintet nélkül a megjelenők számára, újból megtartjuk.

Napirend: Különböző jelentések.

Választmány előterjesztései.

Az egyesület működésének megszüntetése, illetve a Magyar Turista Egyesület Bihari Osztályával való további együttműködése és az egyesületi vagyon hovaforrdítása.

ELNÖKSEG.

Vidám szüret helyett csak szomorú tallózás folyik az ermelléki szőlő-hegyeken

Székelyhíd, október hó. Mások szüretelőkké vidám nótaszava visszhangzik ilyenkor a hullámshatú ermelléki dombokon s messzececsengő ostopatogással vonulnak a mély dűlőutakon a kerekhatú borszalító szekerek. Mások a fáradt októberi napsugár megelégedett és hálalelt gazdaarokat, mosolygó szőlőfűrtöket, csillogó gyermekszemeket simogat végig a szőlőhegyeken — s most ránc-barázdás, gondtelt a gazda arca, nehéz csend jekszi meg a nádtelős borházakat... S a szőlőtőkék kifosztottan, kopáran levél nélkül sorakoznak szomorú glédába, mint valami megvert kizsákmányolt hadsereg...

1940 októberében nem szüretelnek az Ermelléken.

Erdély visszatért részeinek legnagyobb bormeltermelőidékét sem kímélték meg az elemi csapások s elpusztították az ermelléki gazda minden kincsét, minden reménységét: a szőlőtermést. Az elmúlt téli fagy, a későn beköszöntő tavasz s az állandó esőzés mind közrejátszott abban, hogy amerre a szem végigtekint, egyetlen szőlőfűrt sem maradt épen. A mélyebbfekvésű dűlőkben mintha teljesen leforrázták volna a tőküket, csak a magasabb táblákban látni út-ott egy-egy fűrt novát, reskát, vagy néhány szem rózsaszínű delavárit...

S a szüret helyett csak tallózás folyik az egész szőlőhegyen. Napszámosi sehol sem fogadtak. Nincs mire. Csak a család tagjai járják fel a sorokat s összeszedik azt a kevés má-gántermőt, ami éppencsak mutatónak maradt meg. Amint végigjárjuk a fagyalbokorral, kecskerággóval szegélyezett dűlőket, ide is oda is betekintünk.

— Mennyi termelt Szabó szomszéd? — kérdezzük az egyik gazdától.

— Ne is kérdezze, — hangzik az elkeseredett válasz, — tavaly negyven hektó borom volt s most alig tudtam összeszedni négyet, de ez is csupa nova.

Drótrafuttatott delevaritábla mellett haladunk el. Emlékszem tavaly annyi termés volt rajta, hogy a levél nem látszott a rózsaszínű fűrtöktől. S most bárhogy kutatunk, még annyit sem tudunk fölfedezni, amennyivel egy madár jöllakhatna. Ottot szőlőnek, csemegének meg éppen híre-hamva sincs.

Nagy csapás ennek a vidéknek a gazdáira ez a szomorú esztendő, hiszen az Ermelléken normális körülmények között körülbelül 400 ezer hektóliter bor szokott teremni. Az idei termést azonban nem becsülik többre, mint 40—50 ezer hektóliterre.

Nehéz tél, nehéz gazdasági esztendő agaszító árnyéka vetődik előre. Az ermelléki gazdák azonban szembe mernek nézni az eljövendő hónapokkal.

— Tessék elhinni, — mondotta nem egy gazda, — nem bánjuk mi akármilyen is a termés. Az a fontos, hogy megszabadultunk a románoktól s újra magyarok lettünk.

(Marjalaky.)

KÖZGAZDASÁG

A visszatért erdélyi ipar termelésének értéke: kétszáznegymillió pengő

Az Erdély gazdasági viszonyairól megjelenő cikkekben igen gyakran szerepel egy szám, amelynek helytállóságát kétségbe kell vonnunk. Ez az adat a visszacsatolt területek gyáripari termelésének értékét 138 millió pengőre teszi. Érthetetlenül kis szám.

Ha ez az összeg megfelelne a valóságnak, annyit jelentene, hogy az erdélyi munkás feltűnően keveset termel. Minthogy a visszacsatolt részek gyáripari üzemeiben kerek számban 37.000 mun-

zolt adatok szerint a visszacsatolt megyék gyáripari termelése 1937-ben a következőképpen alakult:

	Érték millió leiben	Befektetett tőke millió leiben
Besztercenaszód	164	84
Bihar	839	677
Csik	294	38
Háromszék	493	326
Kolozs	1192	754
Máramaros	82	55
Marostorda	465	713
Szatmár	1208	393
Szilágy	249	160
Szolnok-Doboka	75	95
Udvarhely	63	28
	5174	3373

A fent felsorolt megyék között két csonka megye is van, mégpedig Bihar és Kolozs, úgyhogy e megyék vissza nem csatolt részein levő iparvállalatok termelését le kell vonni. Ez azonban nem lényeges szám, minthogy a szóbanforgó vissza nem csatolt részein levő iparvállalatok termelését le kell vonni. Ez azonban nem lényeges szám, minthogy a szóbanforgó vissza nem csatolt területeken számottevő gyáripar nincsen. Nem járunk messze a valóságtól, ha az 1937 évre az erdélyi gyáripari termelés értékét 5100 millió leire tesszük.

Az 1939-re vonatkozó adatot úgy kapjuk meg, ha ezt a számot a román termelési index mértékével merte, 20%-kal növeljük. Eszerint a visszacsatolt erdélyi gyáripari termelés az elmúlt évet illetően 6,1 milliárd leire, vagyis 204 millió pengőre értékelhető.

Az anyaország 3,6 milliárd pengős gyáripari termelése mellett ez nem nagy szám és nem változtat azon a megállapításon, hogy a visszatérő Erdély gyáripari szempontból az anyaország gyáriparának inkább piaca, mint versenytársa. Mégis lényeges különbség, hogy nem 138 millió, hanem 204 millió pengő a visszaszerzett erdélyi gyáripari termelésének értéke.

kás dolgozik, ilyképpen munkásonként mindössze 3640 pengő volna az évi termelés értéke. Azt jelentené ez, hogy amíg munkáslétszám szerint az erdélyi ipar 29,3%-át kaptuk vissza, addig termelésének csak 16,1%-át. Azt jelentené, hogy míg az egész Erdély kerek 25 milliárd leit kitevő gyáripari termelése és 126.000-es munkáslétszáma mellett a fejenkénti termelés 198.000 lei, azaz 6600 pengő, addig a visszacsatolt részek gyáraiban a fejenkénti termelés ennek alig valamivel több, mint a fele.

Elképzelhetetlen, hogy a visszacsatolt részen mindössze 3640 pengőt ér meg a munkás átlagos munkája, holott az anyaországban pontosan 10.000 pengőt tesz ki ez az összeg (360.000 munkás állít elő 3,6 milliárd pengő értéket). Ezekből a számokból is látszik, hogy Erdély gyáriparának 138 millió pengőre becsült termelési értékadata téves.

Nem kutatjuk, honnan ered a szám, hanem ehelyett az alábbiakban közöljük a helyes adatokat.

Az Encyclopedia Romanica III. kötetében kö-

Megkezdette működését az ország első kiskereskedői árubeszerző szövetkezete

Szentéről jelentik: Szentesen átadták rendeltetésének az ország első kiskereskedői árubeszerző és elosztó szövetkezetét. Százhusz szentesi kereskedő szövetkezeti tervet dolgozott ki, amelynek célja a keresztyén kereskedőknek megfelelő minőségű és mennyiségű áruval való ellátása. A terv kivétel a Hangya Szövetkezet segítette elő, amennyiben a komoly alaptőkével rendelkező kiskereskedői szövetkezetet ellátta áruval.

Üzemben vannak a hazai cukorgyárak

Budapestről jelentik: A Pesti Tőzsde értesülése szerint, már valamennyi cukorgyár üzemben van és a répaszállítás a kedvező időjárás következtében, nagy erővel és gyorsasággal bonyolódik le. A nagy répahozam következtében azonban a kampány időtartama jelentősen kitolódik, lehet, hogy egyes gyárak kétszer olyan sokáig dolgoznak majd, mint tavaly. A kedvező répatermés folytán, az előző évinél lényegesen nagyobb cukortermelés várható. Érdekes, hogy a kedvező répa-helyzet az értéktörszén nem váltott ki semmiféle hatást. A cukorgyári részvények árfolyama az utóbbi időben inkább esökkent, mint emelkedett.

Délkelet-Európa cukortermelése

Bécsből jelentik: Szakértők körök összeállították a délkelet-európai államok várható cukortermelését. Ezek szerint (zárjelben a tavalyi adatok) Szlovákia 70.000 (54.000), Magyarország 150.000, Jugoszlávia 130.000 (119.000), Románia 110.000 (150.000), Bulgária 38.000 (25.000), Törökország 110.000 (105.000) tonna cukrot fog az idén termelni. A délkelet-európai államok közül csak Románia cukortermelése mutat visszacsatolást, ami arra vezethető vissza, hogy cukorgyárai közül egy visszakerült Magyarországhoz, egy pedig a Szovjetunióhoz jutott.

Gyógyszervegyészeti gyár keres orvosok látogatására tudományos munkatársat

Gyógyszerészi oklevél, német nyelvtudás és árja származás előfeltétel, doktori diploma előny. — Korhatár cca 32 év.

Biztosított jövedelem és jövő

Ajánlatokat «Ambició» jellegre Dr. Láng hirdetővállalat (Budapest, Ferenc körút 39) továbbít

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

BELVÁROSI: FÉRJET KERESK.
APOLLO: KELET FELE.
DORIAN: GÜL BABA.

A MAV felhívása a fuvarozó közönséghez

A rendkívüli viszonyok miatt beállott igen súlyos kocsihiány miatt közgazdaságunknak ma minden egyes vasúti kocsi mulhatatlanul szüksége van. A vasúti kocsi gyorsított kezelésével, gazdaságosabb kihasználásával nemcsak a közgazdaság érdekeit szolgáljuk, hanem későbbi saját szállítványaink részére is megkönnyítjük a vasúti kocsi biztosítását.

A vasúti kocsi kezelésénél a következő 10 szabályt tartuk mindig szem előtt:

1. A kocsikat lehetőleg már a rakodási idő lejártá előtt rakossuk meg, illetve ürítsük ki, nemcsak azért, mert késedelem esetén kocsiállás pénz kell fizetnünk, hanem különösen azért, mert a gyors kezelés növeli a kocsi teljesítő képességét. Kérjük értesítést a feadóktól szállítványaink vasauton történt feladásáról s tegyünk meg minden előkészületet, hogy megérkezés után azonnal megkezdhesük a kocsi kirakását.

2. A vasúti kocsinak nincs éjjeli pihenője, sem vasárnapi munkaszünet. A kirakási kötelezettség vasárnap és ünnepnapokon is fennáll. A vasut az éjjeli rakodást is engedélyezi. Saját érdeklünkben fuvarozzuk el áruinkat az állomásokról vasárnap és ünnepnapokon és minél erősebb mérvben rendezkedjünk be éjszakai kirakásokra.

3. Használjuk ki a kocsikat tényleg, illetve hordképességéig, ezáltal nemcsak fuvardíjat takarítunk meg, hanem kocsi is nyerünk.

4. A kocsi be- és kirakásához használjunk rakodóeszközöket; ezekkel a rakodást nemcsak meggyorsítjuk, hanem olcsóbbá is tesszük.

5. Nyitott kocsik megrakásánál legyünk figyelemmel a rakmintákra. Helytelen rakodás rakományigazítást igényel s kocsiácsorgással jár.

6. Kiméletesen végezzük a kocsi be- és kirakását, mert a megsérült kocsi javítása időt vesz igénybe, ennek következtében növekedik a kocsihiány.

7. Ne válogassunk a kocsikban raksúly és térfogat szerint, gondoljuk meg, hogy az igénybe vett kocsi helyett más üres kocsi vontatása sok pénzbe és időbe kerül.

8. A fuvarozáshoz szükséges okmányokat kelendő időben szerezzük be, nehogy a kocsiknak azokra kelljen várakozniuk. A fuvarlevelet szabályszerűen állítsuk ki, nehogy a vasut azt visszautasítani legyen kénytelen.

9. Ugy szabályozzuk a címünkre érkező közdemények feladását, hogy átvételükkel torlódás és kirakási késedelem ne álljon be.

10. Az a közmondás, hogy „Az idő pénz” a vasúti forgalomban „Az idő kocsi”-ra módosul. A vasúti kocsi ezidőszerezt aranyat ér.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyásai:

1940 október hó 17-én:

Külföldi pénznemek	PéNZ	ÁRU
Kanadai dollár	250.—	300.—
Dinár	7.60	7.90
Dollár U. S. A.	345.—	350.—
Cseh-Morva-Protoktorátusi korona	11.45	11.80
Szlovák korona	11.55	11.90
Leu	3.20	3.40
Lira	17.40	17.90
Svájc frank	79.50	80.50
Svéd korona	81.70	82.70
Külföldi kifizetések		
Athén	3.02 ¹ / ₂	3.05 ¹ / ₂
Belgrád	7.82	7.88
Berlin	135.70	136.70
Pozsony	11.79	11.93
Bukarest	3.41	3.44
Istanbul	268.—	271.—
London	13.86	14.02
Milánó	17.66	17.8864
Newyork	344.10	347.10
Prága	11.79	11.93
Szófia	4.11	4.15
Stockholm	82.—	82.80
Zürich	79.70	80.50

Kedvezményes leu-árfolyamok:

Külföldi pénznemek	Vételi árfolyam leuban
Dollár U. S. A.	241.65
Lira	9.50
Svájc frank	48.70
Külföldi kifizetések	
London	851.80
Milánó	9.50
Newyork	211.65
Zürich	48.70

Ne kíséreltezzon!

Cserépkályhát kizárólag a bevált Hardtmuth rendszer szerinti rakassa át, mellyel Legujabb stílusú és színű chamotte kályhák, kandallók nagy választékban! Szerelés - Atrakás - Javítás

**50%
famegtakarítást ér el.** Kizárólag

Telefon 17-76

„Bafisa” KERAMIK

Cserépkályha lerakat. — Színház mögött
Füvel József kerámikus mérnök
Szilágyi Dezső-u. 3.

3300 kilométert repült egy kecskeméti kislány, hogy megoperáltassa magát

Kecskemétről jelenti a Reggeli Magyarországnak: Most érkezett haza másfélhónapi távollét után Sz. I. kecskeméti kislány, aki 3300 kilométeres repülőutat tett meg a háborús Európán keresztül, hogy Stockholmban agyműtétnek vessen alá magát. Sz. I. tavasszal erős fejfájásokról panaszkodott és a budapesti Benedek-klinikán megálapították, hogy koponyacsontján egy folyton növekvő daganat okozza a fejfájást.

A kecskeméti kislány elhatározta, hogy megoperáltassa magát a híres svéd Olivecrona tanárral. Szeptember elején kísérő nélkül repülőgépre ült Budapesten, hogy Berlinen át Stockholmba repüljön. A gép a köd miatt késett és így Berlinben kellett tölteni egy éjszakát. Az éjszaka repütámadás érte Berlint és a kis utasnak óvóhelyre kellett vonulni.

Másnap szerencsésen megérkezett Stockholmba, ahol sikeresen elvégezte Olivecrona a műtétet.

A négyórás operáció után három héttel már hazarepült Sz. I., akit a kecskeméti társaság valóságos ünneppel fogadott.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei:
Pénteken este 8 órakor már a „Sárgarigófészek” operettújdoncság kezd meg diadalmas útját

Már plakátok jelzik az egész város területén, hogy a Sárgarigófészek operett újdoncság Nagyváradra is eljut. Magyarország vidéki városaiban Kolozsvár után Nagyvárad az első, ahol ez a nagyszerű Erdélyi Mihály operett színrekerülhet. A színház igazgatósága nem kímélve a nagy anyagi kiadásokat, elsők között volt, aki megvásárolta a darabot és költséget nem kímélve, teljesen új díszletekkel, számtalan meglepetéssel, ragyogó talettekkel hozza színre a Sárgarigófészek nagyszerű operettjét.

A meglepetések egész sorozata jellemzik a Sárgarigófészek nagyváradi előadásait.

Felhő Ervin rendezése, Keleti Aranka az újonnan szerződöttnél szubrett bemutatkozó fölépte, Sárdi Alajos dirigálása valamint a ragyogó szereposztás teszik eseményné a Sárgarigófészek minden kiadását.

A Sárgarigófészek főszerepeit: Erényi Böske, Kertész Mancsi, Járny Teri, Némethy István, Felhő Ervin, Bihari Zoltán, Hegyesi Ferenc, Derecskey Pál Solti Miklós stb. játsszák.

A nagyváradi előadások pénteken este 8 óra, szombaton este 9, vasárnap délután 5 és este 9, hétfőn és kedden 8 óra.

Jegyek előre válthatók a színház elővételi pénztáránál. Jegyekről tanácsos lesz előre gondoskodni.

Tokaji aszu — első olcsó helyáru előadása
szombaton délután 5 órakor lesz, teljesen a bemutatkozó előadás szerinti és azoknak színdarabjával. Miután az eddigi Tokaji aszu előadásai a legnagyobb érdeklődés mellett folytak le, ezen első olcsó helyáru előadás is az elővételtől ítéelve, szűk feltétel nélkül fog színrekerülni.

Heti műsor:

Péntek este 8 órakor: **Sárgarigófészek**. Irtó és zenéjét szerezte: Erdélyi Mihály. Az utolsó tíz év legnagyobb operett slágere. Teljesen új díszletek. Rendező: Felhő Ervin, vezényli: Sárdi Alajos.

Szombat délután 5 órakor: **Tokaji aszu**. Első olcsó helyáru előadása.

Szombat este 9 órakor: **Sárgarigófészek**.

Vasárnap délután 5 órakor: **Sárgarigófészek**.

Vasárnap este 9 órakor: **Sárgarigófészek**.

Hétfő este 8 órakor: **Sárgarigófészek**.

Kedd este 8 órakor: **Sárgarigófészek**.

Arcúhirdetések

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Allást keres

Komoly, megbízható, jól főző, falusi gazdálkodáshoz értő intelligens nő, gyermekneveléssel hozvezetői állást vállalna. Érdeklődést Hara-csek Károly Nagyványa szívésségből közvetít.

Hosszabb praktisszal rendelkező rádió és elektrotechnikus, erdélyi menekült elhelyezkedést keres. Cim: Kern József, Nagyvárad, Teleki-u. 13.

Téglagyári géplakatos, valamint téglá és cserépező mester állást keres. — Cimet a kiadóba.

Romániából jött vas, fűszer és festék szakmában jártas kereskedő segéd állást keres, vidékre is megyek. Kántor István, Nagyvárad, Keskeny-utca 13.

Főzőnőnek, házvezetőnőnek ajánljuk Burikné, Nagyvárad, Damjanich-u. 30. szám.

Allást nyee

Főzni tudó mindenest jó bizonyítvánnyal azonnalra felvesz Klein, Várady Zs.-u. 24.

Kifutónak jobb, megbízható, szorgalmas fiút azonnalra keresek. Mokos, kelem-festő, vegytisztító, Körös-utca 13. Nagyvárad.

Tanulót felveszek. Tóth uriszabó, Nagyvárad, Rákóczi út 22.

Lakás

Butorozott szoba november 1-re kiadó. Ugyanott pedálos cimbalom eladó. Nagyvárad, Kálvária u. 31-b.

Sal Ferenc-u. 6. sz. a. parkirozott udvarban 3 szobás, parkettes lakás november 1-re kiadó.

Kiadó különbejáratu butorozott szoba. Nagyvárad, Wesselényi-u. 14, fűrdőszoba használatl.

Kiadó 4 szobás magánház központban. Értekezni: dr. Ulfert, 3-tól 5-ig. Telefon 22-98.

Kiadó 2 sz. ház, előszobás lakás november 1-re. — Nagyvárad, Bem-u 13

2 szobás

lakás 1-re kiadó. Szabóműhely berendezés, spor eladó. Nagyvárad, Uri-utca 29.

Butorozott

különbejáratu udvari szoba, magános férfinak november 1-re kiadó. Nagyvárad, Kórház-u. 23.

Kiadók

2, 3 és 4 szobás hallos modern lakások Nagyvárad, Hitler Adolf-u. 24. Telefon 11-04.

2 szobás

fűrdőszobás, komplett, parkettás, új lakások 22.000 lei évi bérért kiadók Körös-utcán. Felvilágosítással szolgál dr. Sebestyén ügyvéd, Nagyvárad, Szaniszló-utca 18. szám.

Kiadó

új, modern 1 és 2 szobás lakások. Értekezni 10-12-ig Balán u. 5. sz. alatt a házmeester-nél.

Lahovári-utca

2. alatti 3 szobából álló modern új ház kiadó. Bővebbet Uri-utca 9.

Butorozott

szoba, fűrdőszoba használatl azonnal kiadó. Nagyvárad, Sztarove-szky-u. 3.

Adás-vétel

Kicsi,

használt konyhaméreg megvételre kerestetik. Címeket ármegejelölés-sel „Mérleg” jeligére a Rudolf Mosse hirdetőirodába, — Nagyvárad, Rákóczi-út 13.

Elutazás miatt

sürgősen eladók jól megépitett 2 és 3 szobás, minden kényelemmel fűrdőszobás magánházak 180 és 250 ezer leiert. — Dr Klein Ingatlan-iroda, Nagyvárad, Szalárdi-u. 20.

Rózsaburgonya,

anyaországi 13, hopen-hely 10 fillér. 1 rima mártói burgonya 20 mártói fokhagyma 30 fillér kg-ként. Időt és pénzt takarít meg, ha szűk-églétét telefonon vagy levelező lapon rendel meg, 50 kupaig 40 fillérért hazaszállítom. Jursák burgonya és terménykereskedő, — Nagyvárad, Nagypiac-tér. Telefon: 11-96.

Árlejtési hirdetmény

Bihar vármegye és Nagyvárad thj. város Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálatának Központi Igazgatósága, az egészségházak részére szükséges 10 vagon 2 éves vágású I. oszt. bűkk-cser vagy gyertyán hasáb tűzifa szállítására nyilvános árlejtést hirdet. Az árlejtésen résztvevő kereskedők vagy termelők, zárt borítékban tett ajánlataikat irashat, legkésőbbben folyó hó 25-én délelőtt 12 óráig a vármegyei tisztii főorvosi hivatalban nyújtják be. Óvadékképen a városi főpénztárnál letétbe helyezendő az ajánlat összegének 5 százaléka, mely a szállítás elnyerése esetén 10 százalékra kiegészítendő.

Nagyvárad, 1940 október 14-én.

A Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat igazgatója.

Zongorát

és pianinot vaszek készpénzért. — Cimek Steindl jeligére a kiadóba.

Eladó

Belgrád-utca 8. új adómentes ház, jövedelme 32.000 lei. Vételára 3300 pengő. — Értekezni: Nagyváradon, Beöthy Ödön-utca 55.

Hülánféle

Magyar urinók ruháikat Katona Bőskénél készítették. — Nagyvárad, Katolikus Kör épület.

Sarkadi

kényelmes ur: házam, elcserélném hasonló házzal. Vitéz Süldy József, Sarkad.

INGATLANT

venni, eladni, cserélni akar, forduljon dr. Simonyi ingatlanforgalmi irodához, Nagyvárad, Rákóczi-út 2.

Bármilyen

osztálybeli diákok korrepetálását jutányosan vállalom. Cim: Mátyás király (volt Kolozsvári) utca 34. sz. Kissnénél.

Egy

agár kutya fehér, fekete folttal találtott. — Átvehető: Nagyvárad, Keskeny-utca 13. Géczli.

Elvállalom

Erdély részére gyárak és iparvállalatok képviselőtét, öskeresztény kereskedő. Ackermann Péter, — Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 76.

Vendéglősök,

szállodások. Esti óras könyvelést vállalom, — koszt ellenében. Cim a kiadóban.

Női kosztűmök

és kabátok készülnek a Bach szalonban, Nagyvárad, Szalárdi-utca 16. Előnyös árak! Legujabb szabás! Szép munka!

KIADÓTULAJDONOS:

SZENT LASZLÓ-NYOMDA RT

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr Paál Árpád Dr Scheffler Ferenc
a Szent László-nyomdai igazgató.